

**MAĎARSKÁ UNIVERZITA AGRÁRNYCH VIED A VIED O
ŽIVOTE – MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI
EGYETEM
UNIVERZITA J. SELYEHO – SELYE JÁNOS EGYETEM
FAKULTA EKONÓMIE A INFORMATIKY
GAZDASÁGTUDOMÁNYI ÉS INFORMATIKAI KAR**

**PRESKÚMANIE ROZVOJOVÉHO PLÁNU OBCE ŠÁVOLĽ –
FÜLEKSÁVOLY FEJLESZTÉSI TERVÉNEK VIZSGÁLATA
(Bakalárska práca) - (Szakdolgozat)**

Ákos Fajd

2025

**MAĐARSKÁ UNIVERZITA AGRÁRNYCH VIED A VIED O
ŽIVOTE – MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI
EGYETEM UNIVERZITA J. SELYEHO – SELYE JÁNOS
EGYETEM
FAKULTA EKONÓMIE A INFORMATIKY
GAZDASÁGTUDOMÁNYI ÉS INFORMATIKAI KAR**

**PRESKÚMANIE ROZVOJOVÉHO PLÁNU OBCE ŠÁVOL –
FÜLEKSÁVOLY FEJLESZTÉSI TERVÉNEK VIZSGÁLATA
(Bakalárska práca) - (Szakdolgozat)**

Študijný program:	Rozvoj vidieka
Tanulmányi program:	Vidékfejlesztési agrármérnöki
Názov študijného odboru:	Ekonómia a manažment
Tanulmányi szak megnevezése:	Ökonómia és menedzsment
Vedúci záverečnej práce:	Dr. habil. József Káposzta, PhD
Témavezető:	Dr. habil. Káposzta József, PhD
Konzultant:	Dr. habil. József Káposzta, PhD
Konzulens:	Dr. habil. Káposzta József, PhD
Školiace pracovisko:	KEK – Katedra ekonomiky
Tanszék megnevezése:	KEK – Közgazdaságtan Tanszék

Fajd Ákos

Révkomárom, 2025

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Ákos Fajd
Študijný program: Rozvoj vidieka (Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: ekonómia a manažment
Typ záverečnej práce: Bakalárska práca
Jazyk práce: maďarský
Sekundárny jazyk: slovenský
Téma: Preskúmanie rozvojového plánu obce Šávoľ

Anotácia:

Témou mojej bakalárskej práce je moja rodná obec, Šávoľ, ktorá sa stala predmetom môjho výskumu a analýzy. Literárna časť práce je zameraná na komplexnejšie spoznanie činností v oblasti rozvoja obce, ako sú napríklad vidiecky rozvoj a hospodársky rozvoj. Výsledky výskumu boli získané prostredníctvom zisťovania názorov obyvateľov. Práca sa zaoberá aj výsledkami jednotlivých problémov a návrhmi riešení.

Vedúci: Dr. habil. József Káposzta, PhD
Katedra: KEK – Katedra ekonomiky
Vedúci katedry: PhDr. Zsuzsanna Szeiner, PhD.
Dátum zadania:

Dátum schválenia:

meno schvaľovateľa
pracovné zaradenie

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet szeretnék nyilvánítani szakvezetőmnek és oktatómnak, Dr. habil. Káposzta Józsefnek, aki segített a szakdolgozat vázlatának összeállításában, a kérdőívezés körülményeinek tisztázásában, valamint azért, hogy egész végig rendelkezésemre állt, koordinált és segítséget nyújtott, amint csak tudott.

Továbbá megköszönném a szakmai gyakorlóhelyem biztosítójának és oktatómnak, Dr. Lipcsei Józsefnek, aki önként felajánlotta, hogy segítséget nyújt a szakdolgozat készítése során, a szakmai gyakorlati idő alatt tanácsokkal és javaslatokkal látott el a szakdolgozat kapcsán.

Végezetül pedig a hallgatótársamnak is köszönetemet nyilvánítom, akivel folyamatosan segítettük egymást ötletekkel, és a hiba észrevételekkel.

Abstrakt

Cieľom diplomovej práce je poskytnúť komplexný a jasný obraz o obci, v ktorej žijem, o Šávoľ pre tých, ktorí ju nepoznajú. Práca pozostáva z 5 kapitol a obsahuje 14 obrázkov.

Prvá časť práce sa bude zaoberať objasnením pojmov, ako sú rozvoj vidieka, rozvoj obcí a rozvoj hospodárstva, ktoré sú nevyhnutné pre presné pochopenie zvyšku práce, a ďalej prvkami, ktoré k týmto pojmom patria.

V ďalšej časti, po predstavení mojich výskumných cieľov, budú prezentované moje výsledky, kde podrobne analyzujem jednotlivé okruhy otázok, a následne predložím návrhy na existujúce problémy. V poslednej časti bude práca zhrnutá.

Kľúčové slová: rozvoj vidieka, hospodársky rozvoj, rozvoj obcí, poľnohospodárstvo, turizmus

Absztrakt

A szakdolgozatom célja, hogy a községről, ahol élek, Füleksávolyról egy átfogó és tiszta képet adjak azok számára, akik nem ismerik a települést. A munka 5 fejezetből áll és 12 ábrát és 2 táblázatot tartalmaz.

A dolgozat első részében olyan fontos és elengedhetetlen fogalmak ismertetéséről lesz szó, mint a vidékfejlesztés, falufejlesztés, gazdaságfejlesztés, amelyek nélkülözhetetlenek a dolgozat további részének pontos megértéséhez, és a továbbiakban pedig ezen fogalmakhoz tartozó elemekről.

A dolgozat másik részében, a kutatási céljaim bemutatása után, az eredményeim prezentálása történik meg, ahol az egyes kérdésköröket részletesen megvizsgálom és elemzem, majd ezt követően javaslatokat adok a fennálló problémákra. Az utolsó részben a dolgozat összefoglalása történik meg.

Kulcsszavak:

vidékfejlesztés, gazdaságfejlesztés, falufejlesztés, mezőgazdaság, turizmus

Abstract

The aim of this thesis is to provide a comprehensive and clear picture of the village where I live, Füleksávoly (Šávol'), for those who are unfamiliar with the settlement. The work consists of 5 chapters and includes 12 figures and 2 tables.

The first part of the thesis will introduce important and essential concepts such as rural development, village development, and economic development, which are indispensable for the accurate understanding of the rest of the thesis, followed by the elements pertaining to these concepts.

In the second part of the thesis, after presenting my research objectives, my results will be showcased. Here, I will thoroughly examine and analyze the individual areas of inquiry, and subsequently provide recommendations for the existing problems.

The final section will provide a summary of the thesis.

Key words:

rural development, economic development, village development, agriculture, tourism

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	9
1 A témakör hazai és nemzetközi irányvonalai.....	11
1.1 A hagyományok fontossága.....	14
1.2 Ökoturizmus.....	15
1.3 Aktív turizmus.....	16
1.4 LEADER.....	19
1.5 HACS.....	20
1.6 Funkcionális gazdaság.....	22
1.7 Megosztáson alapuló gazdaság.....	23
1.8 Körforgásos gazdaság.....	24
1.9 Mi a gazdaságfejlesztés jövője?.....	25
2 A dolgozat célja.....	26
3 A kutatás módszertana és módszere.....	27
4 A kutatás eredményei.....	30
4.1 Miért szeretnek itt élni? – A helyi lakosok nyilatkozatai.....	30
4.2 Fejlesztési kívánságok a községben.....	32
4.3 A település népességének változása.....	34
4.4 Itt élni, vagy nem itt élni?.....	34
4.5 A települési úthálózat állapotának vizsgálata.....	35
4.6 A lakók munkahelyei községen belül.....	36
4.7 A lakók munkahelyei községen kívül.....	37
4.8 Községi terek jelenléte.....	38
4.9 Település erősségei.....	39
4.10 Település gyengeségei.....	40
4.11 Külső tényezők.....	41
4.12 A településsel kapcsolatos állítások értékelése 1-6-os skálán.....	42
4.13 SWOT analízis.....	45
5 Következtetések.....	48
Befejezés.....	50
Resumé.....	53
Irodalomjegyzék.....	57
Mellékletek.....	59

Bevezetés

Manapság elmondható, hogy a fejlettebb államokban világszerte a városok vannak prioritizálva a fejlesztés és támogatások terén, mintsem a vidéki települések. Ennek az az oka, hogy az országok fejlesztéspolitikájában a városban végbemenő szolgáltatások előállítása nagyobb szerepet kap, mint például a mezőgazdaság, amelynek központi helye a falu. Ez a probléma, ha nevezhetjük így, nem mai jelenség. Az első városok kb. 5000 évvel ezelőtt emelkedtek ki az akkori települések közül, amelyek nem csak élelmiszer előállítással foglalkoztak hanem más tevékenységekkel is, így elmondható, hogy erőteljesebbek, fejlettebbek voltak a kisebb, gyéresebben lakott falukhoz képest (Finta, 2019).

A vidékfejlesztés, mint gyakorlati tevékenység, pontosan az előzőekben megemlített problémát próbálja kiküszöbölni, orvosolni. Vidékfejlesztés, mint fogalom nem régi, és egy nagyon összetett fogalom, amelynek nincs egységes jelentése (Dr. Káposzta, 2013). Valószínűleg ha mindenki megkérdezné a nagyszüleit, hogy hallott-e erről a szóról, akkor a válasz határozott nem lenne. Nagyjából 100 éve kezdtek el a fejlettebb államok foglalkozni ezzel a szakterülettel, kisebb-nagyobb sikerrel. Európa esetében ha lenne előttünk egy lista, amely megmutatná, hogy a népesség hány százaléka él városban, és hány százaléka vidéken, akkor az eredmény a vidékre nézve eléggé negatív. Évről évre a falvakban élő emberek kiköltöznek, és az új lakóhelyüket a városokban találják meg. A fiatalok körében túlnyomóan a város tűnik csábítónak, és már elkönnyvelik, hogy mindenféleképpen a fővárosban, vagy valami nagyobb városban élnek le az életüket. Ez azért jellemző, mert a városokban nagyobb lehetőség rejlik. Ide értendő az üzletek sokasága és közelsége, a szórakozási lehetőségek bőséges tárháza, a fejlettebb és korszerűbb infrastruktúra kiépítettsége, a városon belüli közlekedés zökkenőmentessége, a munkahelyek sokasága.

Ki az, aki ragaszkodik a vidékhez? Elsősorban az öregebb korosztály, mivel ők ragaszkodnak az őseik életmódjához, akik vidéken élték le életüket, illetve az emberek azon kisebb csoportja, akik megszokták a csendes életet, és nem kérnek a napi folyamatos nyüzsgésből. Ezek az emberek általában nem élnek olyan fejlett környezetben, mint a városiak, mégis a vidéki atmoszféra, a falusi közösség, és a kerti tevékenységek lehetősége szerethetővé teszi a falvakat.

A szakdolgozatom egyik fő tárgyaként Füleksávolyt választottam, mivel születésem óta itt élek, és a községgel komolyabban senki sem foglalkozott még. Azt szeretném hogy a szakdolgozat megírásával segítsek és átlátható képet nyújtsak a lehetséges problémákról és lehetőségekről olyan embereknek, akik hasonlóan olyan kis községben születtek, mint én, és úgy érzi, hogy a falu nem használja ki a teljes potenciálját annak fényében, hogy a erősebb fejlődés meginduljon a községben.

1 A témakör hazai és nemzetközi irányvonalai

Általánosságban feltehetjük magunknak a kérdést, hogy: Mi az a vidékfejlesztés? Miért van szükségünk rá? Miért lehet fontos a vidéki térségek fenntartása, fejlesztése? A már felsorolt kérdések, és a még fel nem tett kérdések megválaszolásához fontos tudnunk, hogy mégis mit takar a „vidékfejlesztés” szó, és milyen komponenseket takar.

A vidékfejlesztés fogalmat sok órán ízlelgettük, elemeztük, és egy nagyon érdekes eredmény született az értelmezése során. Mégpedig az, hogy nincs rá konkrét válasz, mivel ez egy tág, nagyon sok területet átkaroló fogalom, így aki logikusan elgondolkodik és ésszerű választ próbál adni a szó megoldására, garantáltan nem vét baklövést.

De akkor nézzünk is bele, hogy jelen esetben mi hogy tudjuk értelmezni ezt a szót. Első ránézésre a szó jól kecsegtető jelentéssel bír, s ez annak tudható be, hogy mivel a fejlesztés előrehaladást, jobbátételt, s a legtöbb esetben akár korszerűsítést is jelenthet. Tehát a vidékfejlesztés olyan tevékenységek sorozata, amikor az ember tudat alatt próbál pozitív intézkedéseket, fejlesztéseket létrehozni, ráruházni a vidékre azzal a céllal, hogy a vidéken élők életét, környezetét gördülékenyebbé, könnyebbé, és élhetőbbé tegye (G.Fekete, 2013).

Ezeket a tevékenységeket nagyon sok ember szorgalmaztathatja: alapvető és talán a legfontosabb résztvevők közé soroljuk a térségben élő lakosokat, akik egymás között megbeszélve, észrevételek, javaslatok, vagy ötletek formájában előállhatnak a falu összes képviselőihez, illetékeseihez, hogy velük is megosszák a rövid -, közép -, hosszútávú felvetéseiket.

Ezeket az elképzeléseket a képviselők, a polgármesterek átbeszélik, átvizsgálják, olyan feltételeket szem előtt tartva, miszerint az adott fejlesztés szükséges-e a faluban, reális a fejlesztés tekintve a körülményekre, mennyire fog hatni a falu kasszájára az adott fejlesztés, illetve, van-e rá esély arra, hogy a felsőbb vezetés engedélyezni, és teljes mértékben támogatni fogja a projektet. Mindez papírra vetve egyszerűnek és könnyen kivitelezhetőnek hangzik, de akárcsak a múltban, vagy a jelenben, esetleg a jövőben, ez kiszámíthatatlan következményekkel, többletköltségekkel, és rengeteg idővel jár együtt és ezekkel kell számolni mindenkinek, aki a fejlődést, a jobbulást várja, mert mindennek meg van a tisztességes ára, amelyet szükséges megfizetni.

Ha a vidék új szintre szeretne lépni, akkor fontos, hogy a legfőbb eszköz, ami szerepet játszik a fejlődésben naprakész, innovációbarát és alkalmazkodó legyen. A legfőbb eszköz jelen esetünkben nem más, mint a húsvér munkaerő, az ember. Elvárt dolog, hogy a vidékfejlesztésben résztvevő személyeknek legyen megfelelően bő a szaktudása, hogy mit miért csinál, milyen eszközökkel, milyen módon csinálja és felfogja, hogy minden erőfeszítés a jobb jövő érdekében hiúsul meg. A szaktudást nem úgy kell érteni, hogy mindenki egyformán tökéletesen értsen minden területhez, vagy hogy lexikális tudása tetőzzön. Elég, ha minden résztvevő ért legalább egy-egy területhez. Meg kell lennie az akaratnak, annak a gondolkodásmódnak, hogy minden verejtékes erőfeszítés, amit beleinvestál az adott tevékenységbe, annak a végén lesz gyümölcse, függetlenül attól, hogy egy napig, egy hétig, egy hónapig, vagy akár több évet is igénybe vesz a munkálat. Talpraesettség és az extrovertáltság sem hiányozhat, ugyanis a kommunikáció a fejlesztéshez, pénzügyi források igénybevételéhez, és egyes esetekben a vezetői szerepvállaláshoz fő prioritás és elengedhetetlen kulcstényező (Finta, 2019).

De a legfontosabb, amit megemlíthetek az, hogy mindez nem csak önmaga jólétéért valósul meg, hanem minden vele résztvevő társáért, az ő gyerekeikért, majd a gyerekeik gyerekeiért. Azért fejlesztünk, hogy ne gondolkodjunk a jelenben, és a jövőben arról, hogy hol érdemes majd élni, hova költözzünk el. Azért építünk, törjük a fejünket a vidék potenciáljairól, hogy legyenek fiatalok, akik majd a jövőben egy sokkal jobb vidéken éljenek, mint mi a mai napon, és ha mi nem leszünk, akkor ők legyenek azok, akik átveszik a mi szerepünket, hogy a vidék erősebb és erősebb legyen generációról generációra. Ahogy a mondás is tartja: „Egy mindenkiért, mindenki egyért!”

Ehhez az államnak nagyobb hangsúlyt kell fektetnie a járások fejlesztésére, különös tekintettel az elmaradottabb, fejlesztések nélküli, továbbá a nagyon kevés lakosú, gyéribben lakott, illetve az utánpótlás nélküli, többségben öregebb korosztállyal rendelkező településekre. Nem szabad elfelejteni, hogy a vidék épp ugyanolyan fontos szereppel bír, mint a város, még ha csak kisebb részben is.

A vidék felemelése hosszú távon jövedelmezővé válik, mert a vidéki települések általánosságban több termőfölddel rendelkeznek, és mivel a Föld lakosságának szüksége van táplálékra a népesség növekedése miatt, ezért ezeknek a figyelembevételét egyre jobban szem előtt kell tartanunk, ha tartós, stabil fejlődést szeretnénk elérni.

Ha megállítunk az utcán egy embert, és megkérdezzük tőle, hogy ő mit gondol a jelenlegi vidékről, hogy képzel el egy vidéki települést akár a világon, de most egy közeli példát említsünk: Hogy képzel el egy vidéki települést Magyarországon?

Talán erre egyenes válasz egyből nem is érkezne, de megjelenének olyan kifejezések, hogy: fejletlenség, kert, kis létszámú lakosság, akár még a hagyomány szó is.

Van egy nagyon szomorú realitás, ami sajnos egyre jobban terjed el a világon. Tudniillik, hogy régebben valóban effektívebben, nagyobb mennyiségben folytak az élelmiszertermelések vidéken, mivel majdnem minden háztartásban volt egy kert, ahol az egész családra valót megtermelték. A zöldségalapanyagoktól kezdve a gyümölcsökig, fák díszítették a parcellát, amelyekről a jó idő beköszöntével leszedhették az emberek a friss, lédús terméseket. A szomorú realitás pedig ebben az, hogy egyre kevesebb ember foglalkozik a kerttel, mert úgy gondolják, hogy olcsón meg tudják venni az üzletben, nem kell vele foglalkozni.

Tegyük fel, ha egy kertet művelő ember elmegy egy bevásárlóközpontba, akkor abban az üzletben minden opció nála, csak a zöldség és a gyümölcs részleg nem. Ha megfigyelik ezeket a kiállított árukat, akkor láthatják már szemmel a különbséget, és azt is, hogy valami nincs rendben az adott termékkel. Tehát egy kerttel rendelkező ember tudja, hogy milyen a természetes szín az adott gyümölcsnek, de a legfontosabb, tudja, hogy milyen az íze a természetes terméknek. Egy ilyen kereskedelmi termék íze általánosságban látványosan megkülönböztethető az otthon előállítottéval szemben.

A kis létszámú lakosság talán nem is lenne probléma, mert tudjuk nagyon jól, hogy a vidék egyrészt pont azért vidék, mert nem jellemző a tömeg. Viszont az már probléma, amikor az amúgy is kis létszámú lakosság is elkezd rohamosan fogyatkozni. Ezeknek az okai különbözőek lehetnek: van, akik azért mennek el, mert munkahelyükből adódóan közelebb lennének ahhoz, vagy azért, mert már olyannyira szélsőséges a környéken a helyzet, hogy nincs semmilyen szakember, akik valamilyen szolgáltatást tudnak tölteni, vagy pedig elég erős ok a fogyatkozásra az is, hogy az öreg lakosságnak eljött az ideje (Verhás, 2020).

1.1 A hagyományok fontossága

A fejletlenségről sokat nem is kell beszélni, hiszen ha nincs ember, nincs fejlődés, ez általánosságban látható. A humán erőforrás mindennek az alapja, ember kellett a múlthoz, ember kell a jelenhez, és ember fog kelleni a jövőhöz.

A hagyomány egy érdekes téma, mert általánosságban a vidéki településekhez köthetőek. A hagyományokat nagyon régóta vannak jelen, az őseink ősei is már tartottak egyes szokásokat. Ilyen például a Luca-nap, a Farsang, vagy a téltemetés- tavaszvárás is. Ezen hagyományok tartása kimozdít minket a házunkból, megismerteti velünk a hagyomány minden részletét, legyen szó a különböző viseletekről, időtartamokról, ételekről, de ami a legfontosabb, hogy erősíti a lakosok közti kötelékeket, így fenntartató lesz továbbra is a béke és a nyugalom, illetve úgymond tisztelgünk az őseink előtt (Muhi, 2013).

Hagyományok tekintetében megfigyelhető a differenciálódás. A falvakban még élnek a különböző szokások, tradíciók. Sajnos egyre gyakoribb, hogy a kevés érdeklődő miatt már nem tartanak összejöveteleket, programokat, ezáltal a falu úgymond elszürkül, és az a község, amely ilyen negatív állapotba kerül, azt nagyon nehéz erőfeszítések árán, vagy sehogy sem tudjuk „meggyógyítani”. A fiatalokat nem lesz aki motiválja, hogy vegyenek részt aktívan a vidéki életben, mert azt fogják látni, hogy mindenki bent van a házában az év teljes 365 napjában.

Éppen ezért nagyon fontos az, hogy olyan fejlesztéseket hozzunk, amelyek a falusi közösségeket összehangolják, mert minél szorosabb a kötelék, annál valószínűtlenebb az, hogy elvándorlás következik be, tehát további generációk fogják éltetni a falvakat, és amennyiben biztosított az emberek maradása, akkor beszélhetünk rövid-, közép-, hosszútávú fejlesztésekről.

Végezetül a hagyományokról nagyon fontos tudni azt, hogy a vonzásköre nem csak a helyi lakosokig tör ki. Nagyon sok ember érdeklődési körében van a helyi hagyományok megismerése, a különböző ehhez kapcsolódó rendezvényeken való részvétel, valamint akár ki is próbálni, részt venni ezekben, ha van lehetőség rá. Amennyiben nagy forgalomról beszélünk, emberek mennek-jönnek egy faluba, azt nevezhetjük turizmusnak, pontosabban falusi turizmusnak.

1.2 Ökoturizmus

Az ilyen vidéken, falvakban végbemenő turizmus egyik legjobban kivitelezhető ága az ökoturizmus. Általában nagyon sok falu közelében található rét, erdő, vagy akár tanösvény is, amelyek az érkező embereknek kellemes időtöltést tudna biztosítani. A védett állatfajok, növényfajok megismerése, a hosszú séta a fák között, vagy akár a kitekintés a gyönyörű tájra egynapos program részeként is helyt tudna állni. Továbbá a résztvevőket be lehetne vezetni a tudatosabb, s egyre fontosabb természet-, illetve környezetvédelembe is, amelyekre az utóbbi időkben egyre több, s nagyobb hangsúlyt fektet az Európai Unió. Ez egy ésszerű, s konkrét döntés lehet, amennyiben minden eleme tisztázva van, és megoldható lenne a megvalósítása. Nagyon sok növény, és állatfaj pusztult már el egészen rövid idő leforgása alatt, amelyhez nagy részben hozzájárultak az antropológiai hatások is (Gonda, 2016).

Az ökoturizmus fontosságát, terjesztését világszerte kell véghez vinni egyaránt a fiatalok és öregek körében is, mivel nagyon sok olyan tevékenység van, amely káros hatást idéz elő a természetben. Akkor tudjuk felfogni valaminek hiányát, amikor már az, ami eddig meg volt szokva, egyik napról a másikra hirtelen eltűnik. A növényfajok és az állatfajok elhalása, kipusztulása szörnyűséges következményekkel jár, megbolygattuk az ökoszisztémát, és fontos tudni ez nem egy fejlesztési tevékenység. A növények és az állatok végesek, amennyiben egy faj minden egyedét elpusztítottuk, onnan nincs visszaút. Nem lehet őket semmilyen laboratóriumi kísérlettel, keresztezéssel, semmivel sem visszahozni azt, ami elmúlt (Eva, 2016).

Éppen ezért az a falvak zöldítése, fák telepítése az utak mentére (már amennyiben lehetséges), mintakertek létrehozása szükséges, amely nem csak a zöldségek, gyümölcsök termesztési módszereire, megismertetésére összpontosítana, hanem ami szorosabban összefűzhető az ökoturizmussal. Ilyen a különböző virágok telepítése, vagy az emberek felvilágosítása a megfelelő magatartásról a környezetben, ide értendő mindazon magaviseletek megismertetése, amely elengedhetetlen a tiszta természet megtartása érdekében: nem dobjunk szemetet a fűre, hanem az arra kijelölt területre, a szemeteskukába helyezzük el, vagy ne rakjunk, ne játsszunk a tűzzel a természetben, mert azzal nagy károkat tehetünk minden természeti élőlényben.

Tehát még egyszer leszögezve, az ökoturizmus talán a legjobb fajta turizmus arra, hogy az emberek meg legyenek tanítva arra, amíg nem késő, hogy természet csak egy van, mindenáron meg kell védeni, és nagyon sok beavatkozásunk kihat a természetre, és több a negatív eset, mint a pozitív.

1.3 Aktív turizmus

A következő ilyen turizmus típus a kerékpárturizmus, amely szintén növekvő tendenciát mutat nagyon sok térségben. Amennyiben vidéken élünk, akkor biztos ismerünk a köreinkből olyan embereket, akik kerékpárral közlekednek a munkahelyükre, vagy látogatóba mennek ilyen módon, vagy egy kerékpártúrára indulva tesznek egy körutat rengeteg falvakat átszelve. A közlekedés biztonsága érdekében az önkormányzatok projekteket írnak, amelyre megkapva az elegendő pénzügyi támogatást kerékpárutakat létesítenek. A kerékpárutak segítenek növelni a biztonságot mind a kerékpárosnak, mind a gyalogosnak, mivel egy vonallal el van választva a két „sáv”, és mindenki a saját sávjában való tartózkodásával nem veszélyezteti a másik egészségét. Továbbá az autóval való közlekedők számára is így könnyebb a szituáció, mert az amúgy is sok figyelmet igénylő elemek közül a kerékpáros már eltávolodik (Nagy, 2016).

A turisták amennyiben hoztak magukkal kerékpárt, akkor neki is vághatnak a felfedezéseknek, amennyiben nem, akkor nem kell megijedni, hiszen nagyon sok más lehetőség is van még. Ha a térképre ránézünk és látjuk, hogy vannak tavak a közelben, akkor szintén részt vehetünk az aktív turizmusban, vízi turizmus tekintetében horgászás, csónakázás, vagy úszás és további tevékenységek keretén belül, a lehetőségek tárháza végtelen.

Ami nagyon nem jellemző, de a fiatalok körében nagy érdekltséget élvez, az a lovas turizmus. Nagyon sok gyermek iskola mellett lovagolni tanul, és a későbbiekben lovakat is tart. Nagyon sok befektetés akár sportolói szemmel, akár tenyésztői szemmel, nem apad a népszerűsége ennek a turizmusnak, és előre láthatólag nem is fog.

Ezek a turizmus típusok nagyon hasznosak, minden korosztály számára ajánlatos, mivel folyamatos mozgást vesznek igénybe. A turistaútvonalakon való gyaloglás, a kerékpározás, az úszás, mind-mind ezek a tevékenységek megmozgatják a testet, erősödik a szív, a tüdő, a láb. A hosszú élet titka ezekben rejlik, kulcsfontosságú a testmozgás, és ezek a tevékenységek mind ezeket a célokat szolgálják. A Balaton környékén erősen megfigyelhető, hogy az aktív turizmus a nevéhez hasonlóan valóban aktív, emberek tömegeit mozgatja meg a számtalan sportlehetőségek, és a szezonális sportrendezvények is, és ez nem csak őshonos, magyar embereket vonz ide, hanem külföldi embereket is csábít, amelyből az a megállapítás alakul ki, hogy itt virágzik az aktív turizmus.

Az előbbiekhöz szorosan összefüzdve tehát a jövőben a rurális térségekre való koncentrációt erősíteni kell, mert az állam számára potenciális bevételi forrásként állhat fenn, ugyanúgy, mint

maga ezeknek a térségeknek az önkormányzatuk számára is, nem mellesleg előfordulhat még az is, hogy a vidék csodája annyira elvarázsolja a látogatókat, hogy akár ötletelni kezdi annak a lehetőségét is, hogy jómaga vidékre költözzön. Ha ilyen gondolkodásmódra tudjuk ösztönözni az embereket, akkor nagyon jól végezzük a munkánkat. Minél több embert le tudunk nyűgözni a vidékkel, hirtelen növekedés indulhat el ezekben a térségekben, ami azt hordozza magában, hogy gondolkodnunk kell a további fejlesztésekben, kapacitások növelésében. Ezt pedig a vidék fő központjában fogjuk véghez vinni, ami nem más, mint a falu.

A falufejlesztés és a vidékfejlesztés nagyon szorosan összefügg. Tulajdonképpen, ha a vidékfejlesztés kategórián belül beszélünk egy fejlesztési területről/tervezetről, amelyet véghez kell vinnünk ha pozitív eredményeket szeretnénk látni.

A dolgozat próbál egyre nagyobb hangsúlyt, figyelemfelkeltést helyezni a mezőgazdaság fontosságára és fenntartására, hiszen mint ahogy nagyon sok ember gondolhatja, a falvakban jellemző a hatalmas, termékeny földterületek jelenléte, amelyek megfelelő előkészítése, gondozása, használata kulcsfontosságú ahhoz, hogy sikeres termelések folyjanak le (Pál, 1983).

A mezőgazdaság expanzívva tétele hosszú távon megmentheti a Földünket a folyamatosan növekvő népesedés következtében, hiszen ezeken a termőterületeken egészséges élelmiszereket, élelmiszeralapanyagokat fogunk tudni termelni. A kivitelezés sikerességét meghatározza a falvak együttműködése is. Minden falvakban ki kell aknázni ezeket a lehetőségeket, s el kell járni ez szerint.

A mezőgazdaságra való koncentrálás új utakat nyitna meg a munkavállalás kérdésében is. A fiatalok ösztönzése, taníttatása egy remek lehetőséget nyitna meg arra, hogy be legyen számukra mutatva az, hogy a mezőgazdaság van annyira fontos, mint a többi szektor. Különböző praktikák, tanácsok, ötletekkel való ellátás segíteni fogja őket nem csak a munkájukban, de tovább tudják adni a jövőben a mezőgazdaságban dolgozó társaiknak, gyermekeiknek, szüleiknek is akár. Végül, de nem utolsósorban diákmunka, teljes munkaidő, bármilyen beosztás tekintetében jövedelmet kapna az illető a befektetett energiájáért és munkájáért, amivel bővítjük a motivációk listáját. A falvakban a munkanélküliség drasztikus csökkenését idézheti elő ez a fajta lehetőség, hiszen a mezőgazdaság nagyon sok embert igénylő ágazat, így nem állhat fenn az, hogy nem jut mindenkinek munka.

Manapság nagyon sok polgármester igyekszik a faluját a lehető legszebbé varázsolni a látogatók számára. Ennek fényében nagyon sok projekt készül a falu zöldítésére, hogy esztétikailag lenyűgözze az odavándorlókat. Erre nagyon jó példa, amikor fákat telepítenek

közvetlenül az út szélére, ami beárnyékolja az arra járó autósokat, gyalogosokat, kerékpárosokat, s egyfajta védelmet is nyújt számukra a nyári napsugaraktól, de akár a pompáját is lehet csodálni (Hajdú, 2016).

Nagyobb szintre lehetne helyezni ezt a környezetbarát intézkedést úgy lehetne még, ha a falvakban egy parcellát kijelölnének, és úgymond „parkosítást” hajtanak végre azon. Ez a parkosítás a virágok és fák telepítésével, gyalogút kialakításával megvalósulhat, s szintén egy olyan addíció, amely remek lehetőséget biztosítana az emberek számára, hogy jövet-menet megtérjenek ezekben a parkokban, és kipihenjék az utazásukat, valamint hogy a természetességet és biodiverzitást is megőrizzük ezzel együtt (Kuczman, 2014).

Ez egy olyan инвестиáció, amely nagy összegeket követel, de ha leraktuk ezt az alapkövet, akkor ezt tudjuk tovább fejleszteni. A parkok területén belül ki lehet alakítani tanösvényeket, amely minden korosztály számára ismeretterjesztő információkat, tanulmányokat adna át.

Továbbá növelve a forgalmat a területen, játszóterek kialakítása körhintákkal, csúszdával, a gyermekek számára szintén egy olyan befektetés, amely jót tesz az összképnek.

Az ilyenfajta fejlesztések végbemeneteléséhez, pénzügyi forrás szükséges. Amennyiben még nem fejlett a falu, vagy olyan pénzmennyiségre van szükség, amelyet nem lehetséges rövid vagy középtávon megtermelni, akkor a megoldás erre a különféle pályázatok. A pályázatok esetében viszont nagyon fontos, hogy tudjuk, mik a támogatható tevékenységek, és mik a nem támogatható tevékenységek. Támogatható tevékenységek közé tartozik például az infrastruktúra fejlesztése, amennyiben mezőgazdasághoz kapcsolódik, továbbá a talajjavítás, pénzügyi tervezés, vagy akár a környezet védelme érdekében végrehajtott tevékenységek is (Sarudi, 2004).

Fontos ismernünk azt is, hogy mik a nem támogatható tevékenységek. Ilyenek a motorral hajtott szárazföldi, légi, vízi közlekedési járművek beszerzése, élő állatok és lágyszárú növények beszerzése, kemping, közösségi szálláshely, üdülőháztelep fejlesztése, konténerek vagy őrbódék beszerzése. Fontos továbbá ellenőrizni, hogy az EU jogszabály miket tilt meg, és a továbbiakban az szerint pályázni (Dr. Lipcsei, 2024).

A pályázatok előfeltételeinek, szabályainak megismertével ilyenkor a vidék települései pályázhatnak bizonyos fejlesztések finanszírozása érdekében.

Ez úgy valósul meg, hogy benyújtják a pályázatot, a megfelelő dokumentumok feltöltésével, amelyet kér az elbíráló fél. Amennyiben valahol javítható, pótolható hibát vélnek felfedezni,

akkor a kérelem visszaküldésre kerül, és hiánypótlásra van lehetőség. Minden pótlás elvégezte, s annak elfogadása után megvizsgálják a projekt jövőbeli helyszínét. A helyszín sikeres megvizsgálása után megállapítható, hogy megfelel-e szintén a további követelményeknek (pl. nem károsodik a környezet, biztonságosan elvégezhető a projekt), és ekkor a szakértők az Irányító Hatóságnak továbbítják a kérelmet, és ha a végső ellenőrzések is megfelelőek, ekkor könyvelhető el sikeresnek a pályázat (Rákóczi, 2024).

A vidékfejlesztés tekintetében meg kell ismerkednünk két fontos fogalommal: LEADER és HACS.

1.4 LEADER

A LEADER program egy nagyon fiatal programnak tekinthető, amely több szakaszban indult el. Az első szakasz 1991-ben kezdődött és 1994-ig tartott, amely lehetővé tette azt, hogy a helyi közösségek ösztönözve legyenek arra, hogy vegyenek részt a vidékfejlesztésben, valamint a különböző ágazatok közötti együttműködést is egy nagyobb szintre emelte. Ez után a második szakasz vette kezdetét, amely a LEADER II. elnevezést kapta, elődjéhez képest ez már öt évig volt érvényben, pontosan 1994-től 1999-ig. Itt az előzőekhez hasonlóan volt az irányelv, de nagyobb szerepet kaptak a helyi hatóságok. A LEADER + a 2000-es évektől kezdődött és egészen 2006-ig tartott. Itt a cél a vidéki terület potenciáljának teljes kiaknázása volt, ahol a fő prioritás az volt, hogy népszerűsítve legyen a vidék, illetve, hogy minél több ember kezdjen bele gazdasági tevékenységek folytatásába. A 2007-2013-as szakaszban a LEADER már nem különálló programként volt számontartva, hanem „beintegrálódott” az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapba. Az innováció nagy szerepet kapott ezalatt az évek alatt, tovább küzdöttek a munkanélküliség csökkentéséért, valamint az állami, magán és a szociális szektor szoros kooperációjának elérése voltak a főbb pontok (Hoffmann, 2018).

A 2014-2020 szakaszban meghatározták, hogy még jobban figyelembe lesznek véve a helyi igények, valamint a vidékfejlesztés minden eddigénél nagyobb támogatást fog kapni. Egy új módszer, amelyet CLLD-nek neveztek (Community-led local development) hatályba lépett, és ez arra fókuszált, hogy a vidék-város ellentétek ne szilárduljon tovább, hanem hogy alakuljon ki egy úgynevezett „összefogás”, amelyek kölcsönösen profitálóak lesznek egymásnak (Dr. Patkós, 2016).

Jelenleg a 2021-2027 szakaszban tart a LEADER, ahol az EMVA csakis kizárólag a mezőgazdaság támogatását szorgalmazta, továbbá egy új jogi szabályozásnak köszönhetően a

fejlesztések szigorúan csak integrált eszközökkel tehető meg, vagyis csak a CLLD-vel például (Finta, 2022).

1.5 HACS

A következő fogalom a helyi, önmagukért cselekedő emberek és szervezetek partnerségére alapuló Helyi Akciócsoportok, amely a LEADER-rel összhangban gyakran megemlítünk. Itt az önkormányzatok, civil szervezetek, helyi vállalkozások adják a HACS ékkövét, amelyek a fejlesztésre törekednek (Dr. Patkós, 2014).

A fejlesztések nagyrésze mindig a városokra tömörül, és sok esetben talán nem is annyira létfontosságú. A vidékek nagyobb százalékban alulfejlettek, mint a városok, így a fejlesztések koncentrálódása pont, hogy fordítva kéne hogy történjen. A LEADER és a HACS összehangolva dolgozik együtt pontosan ennek érdekében, hogy hangoztassa és jobban képviselje a vidéket. A felzárkóztatás hosszútávú, több évig is tarthat pontosan az említett probléma miatt, hiszen a vidékfejlesztés Közép-Európában népszerűtlen, kifejezetten, és kissúlyú, ami bár emelkedő tendenciát mutat, mégsem rendelkezik erős súllyal. Mégis fontos, hogy van olyan, hogy LEADER és HACS, hiszen ezek közösen egybekarolják az embereket és azok csoportjait, és sokszor elég ez is, hogy az összetartó erő jelen legyen, mert így működhet esetünkben a falufejlesztés.

Minden fejlesztés, amelyet a faluban tervezünk, legyen az a mezőgazdasági szektor, a turizmus szektor, csakis úgy valósulhat meg, ha a falu a forrást be tudja vonzani, vagy meg tudja teremteni saját magának. Ez úgy történhet meg, ha a gazdaság alapkövei le vannak rakva, és a jövedelemtermelő képesség egy közel önfenntartói szinten van. A terület- és a vidékfejlesztők amikor egy nagyobb szintre akarják emelni a falu versenyképességét, akkor gazdaságfejlesztésről fognak beszélni (Mihály, 1939).

A vidékfejlesztés és a falufejlesztés mellett megjelent egy harmadik fogalom is: gazdaságfejlesztés.

Gazdaságfejlesztésnek nevezzük azt a folyamatot, amikor egy adott település lakói közös összefogásával olyan fejlődéseket tudnak produkálni, amelyek az adott falu helyzetét jelentősen tudják javítani. Ez legfőbbképpen pénzübeli növekedéssel, és humán erőforrás gyarapodással jár, ha sikeresen véghez van véve (Mészáros, 2013).

Ez a folyamat nagyban hozzájárul a közösségi együttműködés megerősítésének, ahol az emberek megismerhetik egymást, és a szoros kapcsolat lehetővé teszi azt, hogy a részvételük eredményes legyen. Az eredményesség pedig hozzájárul ahhoz, hogy a település több pénzzel rendelkezzen, amely további kapukat nyit meg a fejlesztések terén.

A gazdaságfejlesztésnek nyilvánvalóan nagyon sok előnye van, amelyek minden települést egyedivé tudják varázsolni.

Tehát mindenekelőtt az alap az az, hogy az infrastruktúra legyen fejlett és naprakész. Ide értjük az utak fejlesztését, ugyanis egy jól prosperáló falunál a forgalom nagy, autók, buszok, teherautók zömei járnak nap, mint nap az utakat, és ezek egy idő után elavulnak, megrongálódnak, kátyúk keletkeznek, a festések elkopnak, ezzel veszélynek van kitéve az összes közlekedési jármű (Ivanová, 2011). A megújításuk bár az infrastruktúrának is költséges, mégis ez alapozza meg azt, hogy befektetőket, látogatókat vonzzunk be településünkbe.

Az utak fejlesztése mellett fontos a közlekedési táblák jelenléte az utaknál, és az adott közúti helyzethez viszonyítva naprakészen. Ezen táblákat is szintén karban kell tartani, ugyanis az évek nem kímélnék a tábláknak, sérülések ellehetetlenítik az észlelésüket, olvashatóságukat.

Továbbá az elhelyezkedésükkel is akadhatnak problémák. Történetesen megeshet, hogy pont egy olyan területre lett elhelyezve a tábla, amely mellett olyan objektumok állhatnak, mint például fa, amelyek idővel eltakarhatják a táblát, s ezzel balesetveszélyessé téve az egyes kereszteződéseket, forgalmi szituációkat. Itt is szükséges figyelni, számolni a lehetőségekkel, ugyanis életek forognak kockán, egy megjelöletlen hiba az úton könnyen tragédiává alakulhat ki.

A gazdaságfejlesztésen belül három modellt szeretnék ismertetni: a funkcionális gazdaságot, a megosztáson alapuló gazdaságot, valamint a körforgásos gazdaságot.

1.6 Funkcionális gazdaság

A funkcionális gazdaság lehetővé teszi azt, hogy a bennük részt vevő emberek a lehető legjobban ki tudjanak teljesedni, és méltó jutalmat kapjanak erőfeszítéseikért. A funkcionális gazdaságban az emberek szolgáltatásokat kapnak meg az adás-vétel során. Ez azért pozitívum, mert a szolgáltatások, amelyek értékesítésre kerültek nagyon hosszú ideig tartós marad, javítását tekintve is nagyon rugalmasan el lehet végezni, illetve, ha bármilyen gondot vél felfedezni a fogyasztó, akkor az hatékonyan és gyorsan megoldható, megjavítható (Barta, 2019).

Ennél a gazdaságnál a kulcsszó a fenntarthatóság. A fenntarthatóság tulajdonképpen egy végső célként is említhető a vidékfejlesztés során, mivel a fejlesztésekkel a törekvés arra van, hogy generációkon keresztül szolgálja az embereket. Ami nem fenntartható, az idővel nem fog „nyomot hagyni”, és újra át kell gondolni a lehetőségeket, vagyis újra keresztül kell menni a tervezési folyamatokon.

A másik fontos előnye pedig az, hogy az erőforrások hatékonyan vannak felhasználva. Ilyenkor nem keletkezik semmilyen felesleg sem, pont annyi erőforrás van felhasználva, amennyi meg van követelve, és annyi idő, amennyi szükséges. Ez azért fontos, mert így csökkentjük a pazarlást is, és amennyiben szükség lesz bizonyos nyersanyagokra, akkor rendelkezésre fog állni.

A fenntarthatóság és hatékonyság kombinációjával létrejön az ideális gazdaság, amely lehetőséget ad arra, hogy minden ember a lehető legjobb tudásával, potenciáljával, legnagyobb energiabefektetéssel el tudjon érni nagy gazdasági sikereket. A funkcionális gazdaság sikeressége robbanásszerűen megnövelheti a vidéki lakosság számát, s ezzel megszűnne a vidékre jellemző fő probléma: a rohamos népességcsökkenés. A népesség növekedése a falu számára munkaerőt jelent, amely a megfelelő útmutatással, vezetéssel jövedelembevételt mutat, és ide is igaz az az elv, miszerint minél több ember elkezd a falunak dolgozni, annál több hasznat tud termelni, amely szintén még több embert fog bevonzani, mert egyaránt fog nőni a foglalkoztatottság szám, egyaránt pedig a faluban rejlő munkalehetőségek, sőt a turisztikai szektor fejlesztése is egyaránt nagy előnyöket hordozhat magában.

1.7 Megosztáson alapuló gazdaság

A megosztáson alapuló gazdaság is sok jelentéssel bír, de ahogy a nevében is meglelhető, nagyon megköveteli az összefogást, együttműködést az emberek között. Azt terjeszti, hogy az emberek lehetőséget adnak egymásnak ahhoz, hogy erőforrásaikat felhasználják akár egyénileg akár közös erőfeszítéssel (Takács, 2022).

Ennek terjedése nagyon jellemző a modern korra, pontosabban már a 2000-es évekre kifejezetten népszerű volt, hiszen a technológiai fejlődések tették elérhetővé a felemelkedését. Ilyen fejlődések alatt érthető például az online tranzakciók bevezetése. Tehát elmondható, hogy a megosztáson alapuló gazdaság többnyire a fejlett, erősebb ökonómiával rendelkező országokra volt jellemző, és a fejletlen országokban ez a gazdaság nem tudott működni, mivel nem állt rendelkezésre a fenntartásához szükséges eszközök (Bálint, 2021).

Továbbá a megosztáson alapuló gazdaság szerint a cserekereskedelem, hatékonyabb internacionalizálás az új cégek körében csökkenti a tranzakciós költségeket, és így nagyobb összegeket meg lehet spórolni (Felländer, 2015).

A maga formájában ez a gazdaság a digitalizálással megkönnyíti az emberek munkálatait, és a szolgáltatásokat gyorsabban, könnyebben, kevesebb erőfeszítéssel elérheti az ember. Ahogy fejlődnek az országok egyre jobban válthatja ki a jelen lévő gazdasági modelleket, mert hatékony és több időt spórol az embereknek.

1.8 Körforgásos gazdaság

A körforgásos gazdaság szintén egy komplex fogalom, mivel többféleképpen is értelmezhető, ebből hármat ismertetek. Hulladékkezelés tekintetében a fogalmat úgy lehet megközelíteni, hogy a hulladékcsökkenést és az újra felhasználást hangsúlyozza, de a kettő közül a csökkentést előrébb helyezi. A funkcionális gazdasághoz hasonlóan hatékony erőforráshasználatot is előtérbe helyezi, mivel ezzel egyrészt védi a környezetet, másrészt pedig nem keletkezik felesleg. Illetve a körforgásos gazdaság alatt értendő az is, hogy a hulladékok egy másik szervezet, csoport számára hasznosnak bizonyul, s ennek tekintetében hajlandó „üzletet” kötni (Németh, 2021).

A funkcionális gazdasághoz hasonlóan itt is a fenntarthatóság az, ami motiválja azt, hogy ilyen gazdaság érvénybe lépjen. A környezetvédelem kiteljesedésének egyik alappillére nyilvánvalóan az élő természet védelme, de a megfelelő hulladékkezelés is masszív pozitív változásokat hozhat. A nem megfelelő hulladékkezelésnek nagyon sok káros következménye lehet: A hulladékból eredő káros elemek bejutnak a talajba, amelyek a mikroorganizmusok, növények és állatok pusztulásához vezethet. És amennyiben megszűnik az élet a talajban, úgy az a terület már soha nem lesz felhasználható bármilyen mezőgazdasági tevékenységre. Föld népességének robbanásszerű növekedése miatt nagyon szükség van az összes termőtalajra, ezért nem megengedhető. Ami nem bomlik le, az a talajba fészkelve magát hosszú éveken át megmarad, és jelenlétében szennyezéseket okoz, és csökkenti a víz- és levegőáramlást a talajban.

A hulladéklerakók telepítése csakis professzionális ellenőrzéssel tehető meg, illetve az emberek a lebomló hulladékok komposztálásának ösztönzésével védhető meg a talaj.

Tehát elmondható, hogy amíg a funkcionális gazdaság az emberek pénzügyi szabadságára és általános jólétére összpontosít, addig a körforgásos gazdaság nem csak az embert, hanem a természeti környezet, annak elemeinek a védelmét biztosítja be, s habár a vidékfejlesztés, falufejlesztés, és a gazdaságfejlesztés főküldetése ezen településeken belül az ember létszükségleteinek minél jobb minőségben történő kielégítése, mégsem mondható az, hogy fontosabb a környezet védelmével szemben.

1.9 Mi a gazdaságfejlesztés jövője?

Az, hogy a jövőben is ugyanolyan módszerekkel működjön a termelés, ugyanolyan egészséges környezetben, ugyanolyan biodiverzitásban éljenek az emberek, akkor új, korszerűbb gazdasági modelleket kell, hogy alkalmazzanak, mert változik a világ, és nem minden esetben jól. Sajnálatos módon ahogy az elődjünk, és az ő elődjük szerepeltek, működtettek az akkori időintervallumban, az már másképp funkcionál. Ugyanis több forrás, több tanulmány is számol be arról, hogy gyökeres változtatás szükséges a jelenlegi módszereinket érintően, mert a kár nem csökken, sőt nem is stagnál. Az élőlények létszáma napról napra csökken, és becslések szerint naponta 300 élőfaj pusztul el véglegesen (Fragó, 2004).

Egy új szemlélet, egy új változás lép érvénybe, amely minden eddiginél szokatlanabb, így elkerülhetetlen, hogy ne vegyük figyelembe a környezetet, és nem lesz lehetséges az, hogy bármilyen eszközt használunk a tevékenységeinkhez. Minden mezőgazdasági munkásnak, termelőnek több élőhelyvédelmi, talajvédelmi követelménynek kell eleget tennie a tevékenységének zökkenőmentes folytatásához.

Véleményem szerint fel kell karolni nem csak az agglomeráció körüli vidéki településeket, hanem azokat is, amelyek távolabb is esnek, és a lehető leghamarabb. A fiatalok amint elérik a felnőttkort, elhagyják ezeket a településeket, és pár generáció elteltével a falu megszűnik létezni. Ezt nem szabad hagyni, hiszen minden falu képvisel valamilyen értéket a történelme során, amely nagy veszteség lenne az országra tekintve, másrészt a települések sokszínűsége az, amely szebbé teszi a vidékfejlesztést.

És hogy mit hoz a jövő? Azt nem tudhatjuk, de elmondhatjuk, hogy az ember ambiciózus lény, sokat akar, és esetenként úgy gondolja, hogy semmi akadály nincs a kiteljesedésében. Bár a jelenben még katasztrofálisan nem érezhető a negatív hatása az antropológiai hatásoknak, rövid távon egyre rosszabb és rosszabb körülmények között kell élnie a jövő generációknak, és újabb megoldásokhoz folyamodnia.

2 A dolgozat célja

Dolgozatom tárgyául azért választottam ezt a témát, mert elengedhetetlenül fontosnak tartom azt, hogy a vidék, mint terület kapjon annyi figyelmet, mint bármi más. A szemünk láttára fogyatkozik a népesség rohamosan, ami azt jelenti, hogy az intézkedések nem olyan hatékonyak, mint ahogy szeretnék. Éppen ezért újabb és hatékonyabb módszerekkel kell előállni a vidékfejlesztőknek, a projektíróknak, a polgármestereknek és minden olyan szakembereknek, akiknek az a köbevésett feladata, hogy a vidéket életben tartsa.

Ez a probléma motivál arra, hogy én is részt vegyek a vidéket érintő gondok megoldásában, karriert szeretnék abból építeni, hogy a falvak érdemleges előrehaladásokban vegyenek részt. Éppen ezért a szakdolgozatban célul tűztem ki, hogy:

- ismertessem, hogy a témám milyen kapcsolatban áll a falufejlesztéssel, vidékfejlesztéssel, gazdaságfejlesztéssel
- megvizsgáljam, milyen fejlesztési lehetőségek állhatnak rendelkezésre Füleksávoly, de akár bármely kisebb, fejletlenebb község részére
- felsoroljam, hogy a pozitívumok milyen hatásokat gyakorolnak az egyes fejlesztések végbemenetelésében
- elemezzem Füleksávoly községének a változásait, hiányosságait, és végleges megoldást találjak a különböző problémákra

3 A kutatás módszertana és módszere

A szakdolgozatvezetővel való konzultáció során megvitattuk az esedékes használható módszereket a vizsgálati szempont fejezetéhez, amelyre két, ésszerű, és használható megoldás született. Az egyik egy kérdőív létrehozása, amelyben a személy néhány alapadatát, majd a faluhoz való viszonyát, hogy látja a jelenlegi helyzetét, mit fejlesztene, és milyen jövő elé néz a község. A másik vizsgálati szempont 5 darab gazdasági mutatónak a felkutatása, amely 5-10 éves intervallumban tette volna tárgyává magát az elemzési munkámnak.

A legpraktikusabb, és talán az egyik legjobban érthető, átlátható módszert választottam, a kérdőív elkészítését. A kérdőív elkészítése során figyelembe vettem azt, hogy a kérdések minden korosztály számára egyértelmű legyen, és ne legyen nehéz rá válaszolni. Mindez a Google Űrlap felületen lett létrehozva, és először a közösségi médián, pontosabban Füleksávolyn hivatalos Facebook oldalán lett megosztva, hogy a helyi felhasználók figyelmébe kerüljön a kérdőív. A kutatás felgyorsítása érdekében, személyes találkozások során megkértem az adott személyeket, hogy részt vennének-e a kutatásomban, amelynek túlnyomó része szívélyesen elfogadta, és sikeresen teljesítette. A kutatásom végső eredményében 51 fő vett részt, amelyet úgy alakítottam ki, hogy minden korosztálynak a véleménye megfogalmazódjon.

A kérdőív 2 fő részből állt. Az első részben alapadatokat kérdeztem a kitöltőről, amelynek egy kis része nem volt kötelezően kitöltendő. Ez volt a név és a cím, amelyek a kutatáshoz és eredményéhez nem járultak volna hozzá effektíven. Ezek után olyan kérdések következtek, hogy hogyan kötődik az alany a településhez, vagyis hogy a településen él de máshol dolgozik, esetleg ott is él és dolgozik is egyben, vagy már nem aktív és nyugdíjas. Ezek után az életkorra kérdeztem rá, és hogy hány éve élnek a településen. Ez megmutatta, hogy ki tősgyökeres lakos, és ki az, aki odaházasodott, vagy esetleg nemrég költözött be. Végezetül a legmagasabb iskolai végzettségre, a foglalkozásra, és a jövedelemre kellett választ adniuk a kitöltőknek, ahol meg lehet tekinteni azt, hogy a jövedelem szintje növekszik-e azzal, hogy az ember több időt fektetett bele a saját oktatásába.

Ezek voltak azok az alapadatok, amelyek segítettek nekem a személyt beazonosítani, és hogy a környéken ilyen helyzetben hogy él, hogy tud elhelyezkedni a társadalomban.

A második részben kerültek sorra azok a kérdések, amelyek kulcsfontosságúak voltak ahhoz, hogy a vizsgálatom eredményét sikeresen tudjam elemezni. Itt a település helyzetéről kérdeztem konkrétan meg az embereket. A kérdések között jelölőnégyzetes, kifejtős, feleletválasztós, és skálás válaszokat adhattak meg a megkérdezettek.

Olyan kérdésekre kellett válaszolniuk a kitöltőknek, mint például hogy miért szeretnek itt élni, esetleg ha nem akkor miért és elköltöznének e ebben az esetben. Sok esetben visszakérdeztem, mivel így nem csak fix válaszokat kaptam, hanem a kitöltő a saját szavaival ki tudta fejteni, hogy miért érez úgy, ahogy. Bár a település népessége megtalálható a weben, mégis rákérdeztem, hogy az illető a saját szemével hogy látja, mert az adatok változhatnak évközben, akár drasztikusan is.

A jelölőnégyzetes és feleletválasztós kérdésekben több opció közül kellett választaniuk a lakóknak, amely Füleksávolgy községre jellemző. Itt sok esetben volt egy egyéb opció is megadva, arra az esetre, hogy ha az opciók között nincs az, amelyet az adott kitöltő választana, akkor azt önmaga be tudja írni.

A skálás kérdések között a kitöltőknek a település úthálózatát kellett értékelniük, valamint meg voltak adva bizonyos kijelentések, és 1-6-ig terjedő skálán mennyire értenek velük egyet. Itt a kijelentéseknél már konkrétabb információk is elhangoztak, amelyet lehet, hogy a kitöltő saját maguk nem mondtak volna el, így az ilyen típusú kérdések is nagy segítséget nyújtottak.

A kifejtős részek, mint például hogy milyen közösségi terek vannak a településen, vagy hogy működik-e közmunka program a községben, teljesen szabadon engedte a kitöltőt, ahol már tényleg azokat tudta elmondani, ami a szívében volt.

A kutatásom alapját egy olyan oktatási célra készült kérdőív képezi, amely a képzés során elérhetővé vált számomra, és tartalmilag tökéletesen illeszkedett a dolgozat témájának feltárásához.

Füleksávolly

Füleksávolly egy kis település, amely a Besztercebányai kerületben, azon belül a Losonci járásban található meg, amely a magyar határ közelében fekszik. 1910-ben 450 fő élt a településen, akkor 98% volt a magyarok aránya, 2001-ben 560 lakosból 471 magyar és 79 szlovák élt itt. 2011-ben az 573 lakosból 385 magyar és 113 szlovák, és 2021-es adatok szerint 588 fővel rendelkezik a község. A 2021-es népességi adat pontosan kimutatja, hogy ebből 55%-a magyar, 22%-a szlovák 17%-a roma és 5%-a ismeretlen nemzetiségű.

Ez a település az Ajnacsközi hegység nyugati lábánál helyezkedik el, és a Szuha-patak völgyében fekszik. Egy gyönyörű szép erdővel van megáldva, ahol a területet tűlevelű és lomblevelű fák, a tűlevelűben lucfenyők és erdeifenyők, a lomblevelűben tölgyek, bükkök, cserekek, és gyertyánok borítják. A faluhoz tartozik a Kercsík, ami természetvédelmi területként van nyilvántartva, amely a gazdag növényzetével a legelő állatoknak kiváló táplálékot nyújt és a turistáknak pedig látnivalót.

A faluban található egy óvoda és egy alapiskola, amely 1. osztálytól a 4. osztályig oktatást biztosít a gyerekeknek. Továbbá olyan műemlékek találhatóak meg a községben, mint a római katolikus templom, amely minden héten misével várja a hívőket, valamint a Hétfájdalmú Szűzanya kápolnája vagy akár a Nepomuki Szent János szobor, ami az iskola előtti parkban található meg a látogatók számára.

A településen továbbá található egy kultúrház is, amely különböző programok helyszínéül szolgál, mint például karácsonyi ünnepségek, farsangi bállok, húsvéti ünnepségek, de a nyugdíjasesteket is itt tartják meg, valamint a polgármesteri választás idején kampányolási helyszíneként szolgál.

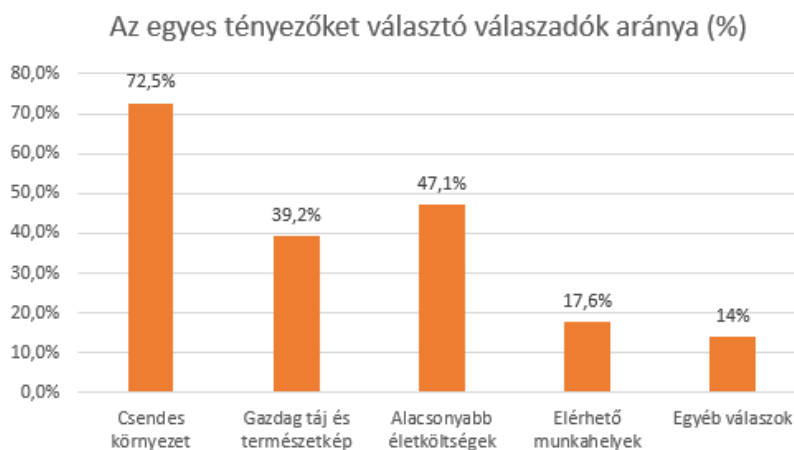
4 A kutatás eredményei

4.1 Miért szeretnek itt élni? – A helyi lakosok nyilatkozatai

A „vidéki élet romantikája“ sok embert izgat, amikor a falun lévő életéről feszengetjük a témát. Ugyanis felvetődik a kérdés: Ha a városban minden szinte egy karnyújtásnyira elérhető, akkor egyes emberek miért érzik fontosnak azt, hogy vidéken maradjanak, vagy hogy miért költözzenek egyáltalán oda.

A vizsgálat során erre ésszerű és várható válaszokat kaptam. Az első és legnagyobb ok arra, hogy a vidéken élők milyen pozitívummal tudnak előállni akik a falusi életet preferálják, és a válaszadók 72,5%-a tette le a voksát ennél az opciónál, az nem más, mint a csendes környezet. Gondoljunk csak bele: a napok nagy részében egy reggeli autóbeindítás és délután a hazaérkezés „zaja“ nem feszengeti a tűrés képességét az embernek. Nincs folyamatos fel és le járkáló ember, nincsenek szüntelen építkezések, csak a csend és a madárcsicsergés dominál.

Ingatlanvásárláskor fontos és alapozott döntés, hogy először a banki egyenlegünkre nézzünk, még mielőtt lakóhelyet szeretnénk vásárolni. Köztudott, hogy a periférián fekvő, és az agglomerációtól távolabb álló települések ingatlanárai alacsonyabbak, mintha az ipar és szolgáltatás központjában keresi az ember a lakóhelyét. A második legnagyobb érv Füleksávoiban tehát az alacsonyabb életköltségek, amelybe beletartozik például az ingatlanár vagy a rezsi.

**1. Ábra: Az egyes tényezőket választó válaszadók aránya százalékban kimutatva
2025-ben**

Forrás: Excel, saját szerkesztés

A harmadik leggyakoribb opció a kitöltőknél a természet által nyújtott idilli tájkép, amely Füleksávolgy környezetét ékesíti. Az Ajnacskői hegység nyugati lábánál elhelyezkedő, Szuhapatak völgyében fekvő település lakói egyik oldalra nézve a zöldellő erdősávot csodálhatják a másik oldalra tekintve a Kercsik dombon legelésző kecskéket láthatják a falusiak. Önmagában még ha nem is mozgatja meg az embert, mégis egy kecsegtető látványként szolgál a szemnek.

A területi különbségek, vagyis a differenciáltság kulcsfontosságú szerepet játszanak a munkahely megválasztásának folyamatában, és a lakók számára ez is egy fontos tényező. A település közel van nagyobb városokhoz, mint például Füle, Losonc, vagy Rimaszombat, amelyek sokkal több munkahelyeket, munkalehetőségeket biztosítanak a környező települések számára. Füle például 4,5 km-re fekszik a településtől, ami busszal, esetleg kerékpáron közlekedve is rövid időn belül megtehető, Losonc 15 kilométer, Rimaszombat pedig 25 kilométer távolságban fekszik a vizsgált településünktől.

A válaszok pontosan azt tükrözik, amelyek miatt az emberek a vidéki községeket választhatják lakóhelyüknek. A tágasabb élettér és a nyugalmasabb tempó olyan értékrendek, amelyek megmozdítják az embereket, hogy hagyják ott a zsúfolt városi életmódot, és élvezzék a vidék által nyújtotta nyugalmat, amely a mai rohanó világban egyre jobban felértékelendő kincs. Ráadásul az ingatlanok megvásárlása a vidéken kedvezőbb az emberek számára, mivel olcsóbban jutnak hozzá birtokokhoz és területekhez, amelyen építkezhetnek tetszés szerint.

4.2 Fejlesztési kívánságok a községben

Nagyon ritka az olyan diverzifikált község, amely minden erőforrással, minden fejlesztéssel be van biztosítva, és nem igényel további beavatkozásokat. Az endogén és az exogén erőforrások együttesen teszik lehetővé azt, hogy a megpályázott fejlesztések tovább ékesítsék a falu értékességét.

Füleksávolgy esetében öt gyakori fejlesztésekről nyilatkoztak a kitöltők. A leggyakoribb kívánt fejlesztés a községben, az a bolti, szolgáltatási lehetőségek növelése. 10-15 évvel ezelőtt 2 üzlet 1 kocsmá és 1 presszó működött, ahol széles választékban tudtak választani az emberek élelmiszerek terén. Mára már mindezekből egy üzlet maradt, de a nyitvatartása miatt korlátozva van azon emberek számára, akik aktívan dolgoznak.

A hirtelen és növekvő vandalizmus és a megszokott csend egyre gyakoribb megtörése sajnos növekvő intenzitási tendenciát mutat a községben. A már bezárt üzletek ablakainak betörése, ajtók megrongálása, a szeméttelés, és a rendőrségi beavatkozást igénylő konfliktusok havi szinten történő jelenléte a már begyökeresedett lakosok számára hosszú távon nem lesz tűrhető. Éppen ezért a polgárőrség létszámának a növelése, és a kamerarendszer bővítése a faluban adhat némi potenciális változást ezügyben.

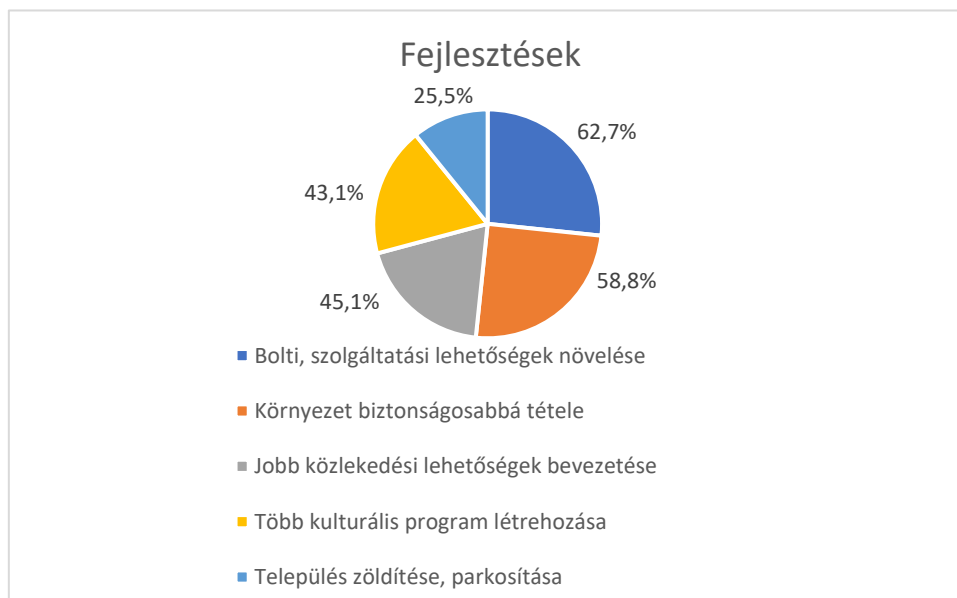
A jobb közlekedési lehetőségek bevezetése az öregebb korosztály számára a legpreferáltabb és a legkívántabb fejlesztés. A község felé induló autóbuszok gyakran a falu elején rakja ki a szolgáltatást igénybe vevő személyeket, és sok idős ember számára fizikailag megterhelő a hazajutás, ha a falu szívében él. A falu elejei megálló és a falu belsejében található két buszmegálló között 700 méteres távolság van, amely bár nem egy nagy táv, mégis a község lakosságának egy nagy szeletét ki tudná elégíteni.

A közösséget összehangoló események, kulturális programok a tökehiány miatt előfordul, hogy nem éves szinten kerülnek megtartásra, hanem amikor a falu tudja finanszírozni. A falu morálját ez masszívan rombolja, hiszen az emberek nem tudnak összegyűlni évente legalább egyszer egy adott eseményen.

Füleksávolgy szép külső környezettel rendelkezik, és a falu belseje is bővelkedik szép zöldellő fákkal, amelyek egy szép természetképet biztosítanak a főúton közlekedőknek. Vannak olyan elhagyatott területek, amelyeket a gaz benőtt, és kihasználatlanságuk miatt rontják a környezet képét. Éppen ezért több válaszadó megemlítette eme fennálló problémát, és javaslatként felvetették ezen területek mielőbbi megtisztítását, karbantartását, és fákkal, virágokkal való

betelepítését. Ilyen terület a még nem felavatott tájház környéke, amely a falu ékkövévé válhat az üzembe helyezésekor.

Egy külföldön dolgozó lakos elmesélte, hogy a Losonci járás vidéki települései és a fejlettebb országok vidéki települései között milyen nagy a különbség, és hogy mennyire el vannak látva szolgáltatásokkal, mivel nagy érdekük az, hogy az emberek igényei ki legyenek elégítve magas szinten, valamint hogy minél több hazai és külföldi turistát bevonzzon a térségbe, amely által a falusi turizmus prosperálni tud. A falusi turizmus által nyújtott bevételek évről évre lehetővé teszik a vezetés számára, hogy még több, és nagyobb beruházásokat hajtsanak végre a községben.

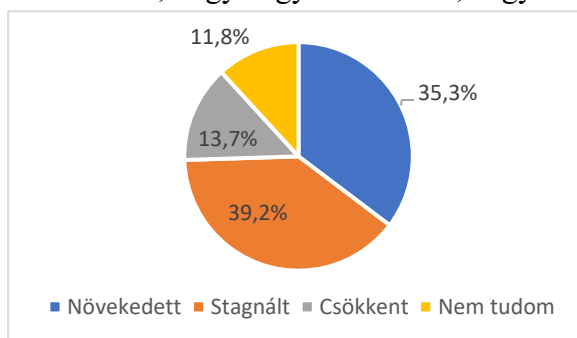

**2. Ábra: Az egyes tényezőket választó válaszadók aránya százalékban kimutatva
2025-ben**

Forrás: Excel, saját szerkesztés

4.3 A település népességének változása

A település népességének változása bár egy olyan nyilvános adat, amely elérhető akár a községi hivatalban, akár az interneten, de ennél komplexebb a kérdés a mi esetünkben. Egy korábbi kutatás során is szintén a népesség változásával foglalkoztam, és a képviselő azt nyilatkozta, hogy manapság meggyarapodott az illegális beköltözők száma. Éppen ezért az elérhető adatok nem tükrözik pontosan a tényleges létszámot. A megkérdezettek egyrészt erre is hivatkoztak, másrészt a megüresedett lakásokat országszerte érkező szlovák anyanyelvű lakosok vásárolták meg. Éppen ezért sokan azt állították, hogy vagy növekedett, vagy stagnált a lakosság száma.

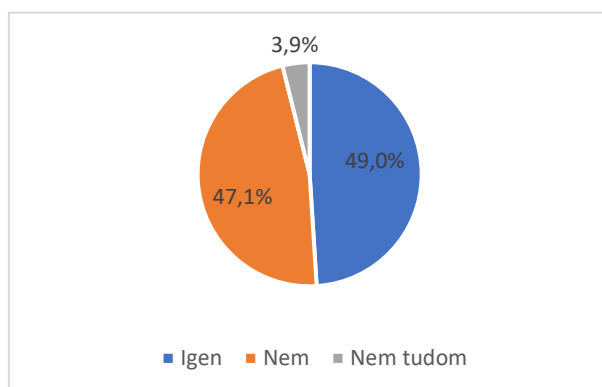

3. Ábra: A település népességének változása (2025)

Forrás: Excel, saját szerkesztés

4.4 Itt élni, vagy nem itt élni?

Ebből kifolyólag jogos a kérdés, hogy a lakosok hogy érzik magukat jelenleg 2025-ben az ilyen tendenciák mellett. A kutatás eredménye nagyon izgalmas, hiszen itt a lakosság két csoportba esik, érzékelhető a korosztályi különbség. Az öregebb korosztály a korára és a befektetett pénzmenyiségre hivatkozva maradni akar, a fiatalabb korosztály máshol próbálna szerencsét.

4. Ábra: A településen élők maradási szándéka (2025)

Forrás: Excel, saját szerkesztés

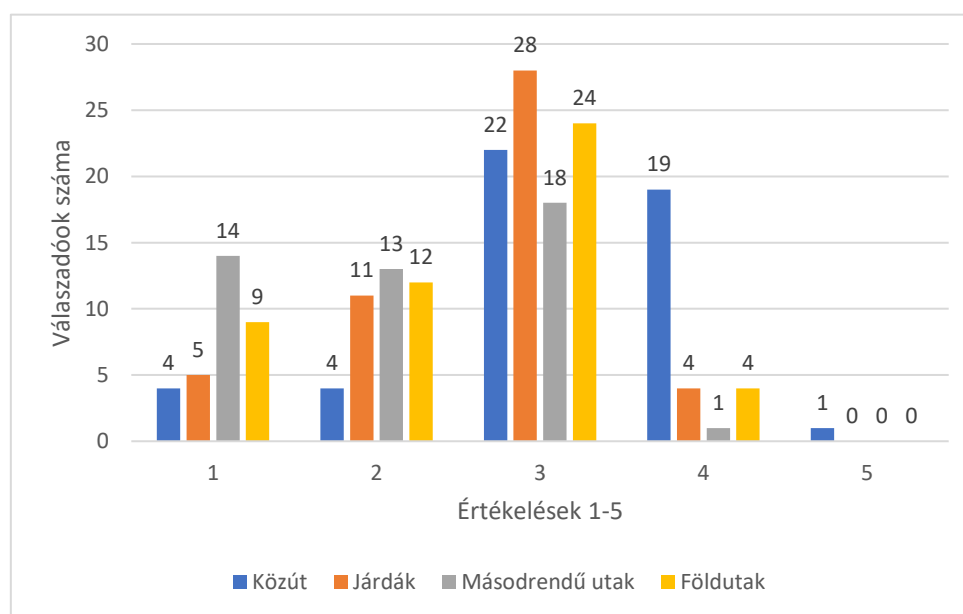
4.5 A települési úthálózat állapotának vizsgálata

A települési úthálózat állapotának a vizsgálata oly módon lett ábrázolva, hogy az látszódjon, mennyi ember milyen módon értékelte az egyes komponenseket 1-től 5-ig terjedő skálán, ahol az 1-es érték a legrosszabb állapotot, az 5-ös érték a legjobb állapotot jelentette. Az ábrára tekintve a vizsgálat eredménye úgy jött ki, hogy az emberek véleménye a község úthálózatról közömbös. Nézzük meg, hogy pontosabban ez mit takar:

A közút összességében átlagos/ átlag feletti értéket kapott, ugyanis karban van tartva polgármesteri ciklusonként legalább egyszer, és csak kisebb, nem életveszélyes hibákkal, javításokkal rendelkezik. A másodrendű utak állapota is eltér lakókörszertként, a szlovák többségű utcákon ezek az utak kátyúsabbak, míg a polgármester körzetében lévő utcák jobbak.

A faluban található járdák egy része felújított, és kényelmesen használható, míg a másik részén a betonkockák kimozdultak helyükről, nem biztonságos szögben állnak, s éppen ezért ha nem biztosítunk kellő figyelmet a gyalogos közlekedés során, könnyedén megtörténik a sérülés.

A földutak igénybevétele lekorlátozódik a biciklistákra és a túrázókra, valamint egyes mezőgazdasági munkásokra. Ezekre az utakra a göröngyösség, esős időben pedig fennakadás veszély jellemző, de van annyi hely közvetlen környékén, hogy az elakadásra hajlamosabb részek elkerülve legyenek, és gördülékenyebben folytassák útjukat az igénybe vevők.

5. Ábra: A település úthálózatának értékelése (2025)

Forrás: Excel, saját szerkesztés

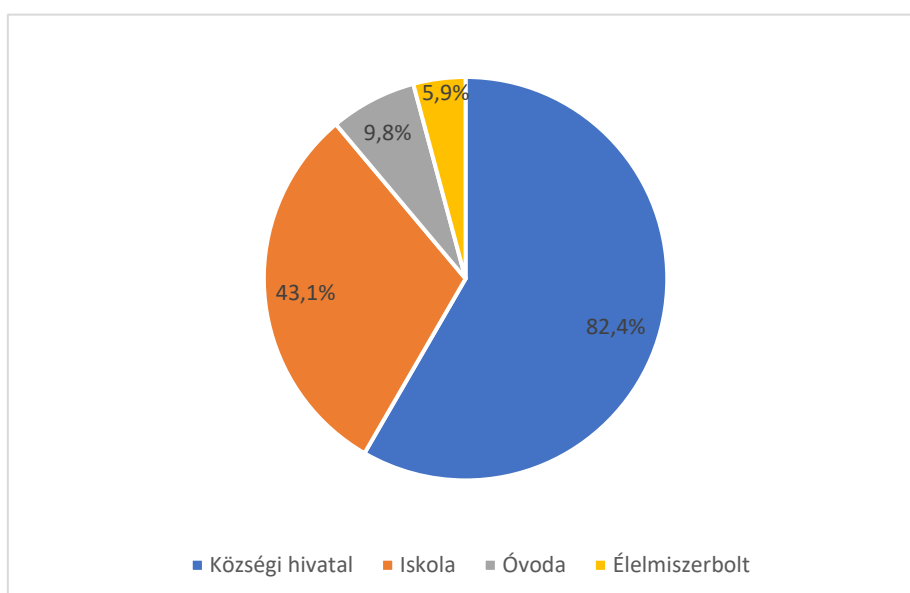
4.6 A lakók munkahelyei községen belül

A regionális politika egyik alappillére a munkahelyek teremtése az ország településein, amely növeli a lakosság foglalkoztatottságát és csökkenti a munkanélküliséget. Ez a városban, ahol az ipar és a szolgáltatás tetőzik, bevált stratégia. A vidéki térségekben, különösen a kisebb községekben nehezebben kivitelezhető. Ugyanis korlátozott emberi tőke áll rendelkezésre, másrészt korlátozott a pénzügyi tőke.

Füleksávoiban a rendelkezésre álló munkahelyek nem bővelkednek a rendelkezésre állás kategóriában sem, és versenyképes fizetést sem tud biztosítani. Előnye viszont az, hogy a faluban dolgozóknak nem kell sokat utazni a munkahelyükre, és rengeteg időt tudnak megspórolni.

Az eredményben tisztán kivehető, hogy a legtöbb munkahelyet a községi hivatal kínálja. A községi hivatal 2 postást, 2 titkárnőt, 7 képviselőt, 1 polgármestert, és 10-12 közmunkást alkalmaz, az utóbbi időközönként vagy gyarapszik, vagy csökken.

A második leggyakoribb válasz a kitöltők szerint az iskola, ahol bár szinte 4 ember dolgozik aktívan, két tanár, és két takarító, a valóságban is a második legnagyobb számú foglalkoztatási intézményként van fenntartva. Az óvoda, és az élelmiszerbolt foglalkoztatja a legkevesebb embert a faluban, ahol az előbbiben kettő ember, az utóbbiban egy ember kap munkát.

6. Ábra: Lakók munkahelyi a községen belül

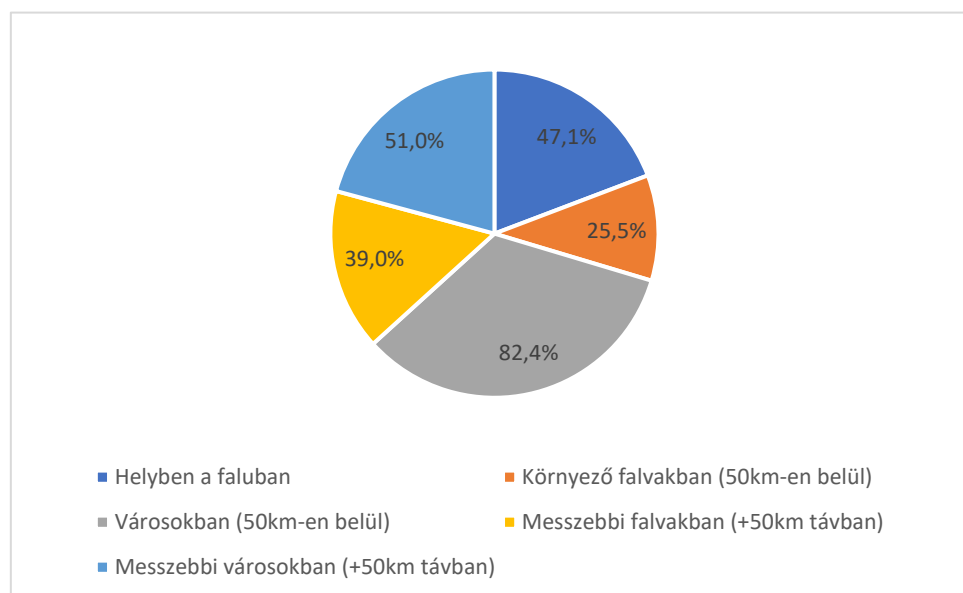
Forrás: Excel, saját szerkesztés

4.7 A lakók munkahelyei községen kívül

Az előbbieken megtudhattuk, hogy a lakosság milyen lehetőségekkel rendelkezik, amennyiben községen belül szeretne munkahelyet találni. Ebben a szekcióban viszont azt tudhatjuk meg, hogy összességében Füleksávoly lakói hol tudnának elhelyezkedni.

A legtöbbet bejelölt válasz az 50 kilométeres körzeten belüli városokra esett, nem meglepő módon. A városban, ahogy említettem, sokkal több és jövedelmezőbb munkahely található. Ilyen például a kritikus infrastruktúra, ahol az emberek jellemzően tűzoltó, vasutas, rendőr karriert építhetnek fel, továbbá olyan magán szektorokos munkahelyeken dolgozhatnak, mint például élelmiszerbolti eladó, környékbeli gyárak, mint például a bútorgyártó Ekoltech, vagy a fatüzelési kandalló-, kályhagyártó Thorma.

Ugyanakkor nem ritka az sem, hogy az adott munkakörben nem tudnak elhelyezkedni a környékbeli városokban, és több órás utazást kell naponta kibírni. Sokan viszont, akik ezt az opciót választották azzal indokolták döntésüket, hogy külföldön érdekesebb elhelyezkedni az adott területen, mert a környéken egyszerűen nem érdemes elvállalni a munkát.

7. Ábra: A lakók munkahelyei községen kívül

Forrás: Excel, saját szerkesztés

4.8 Közösségi terek jelenléte

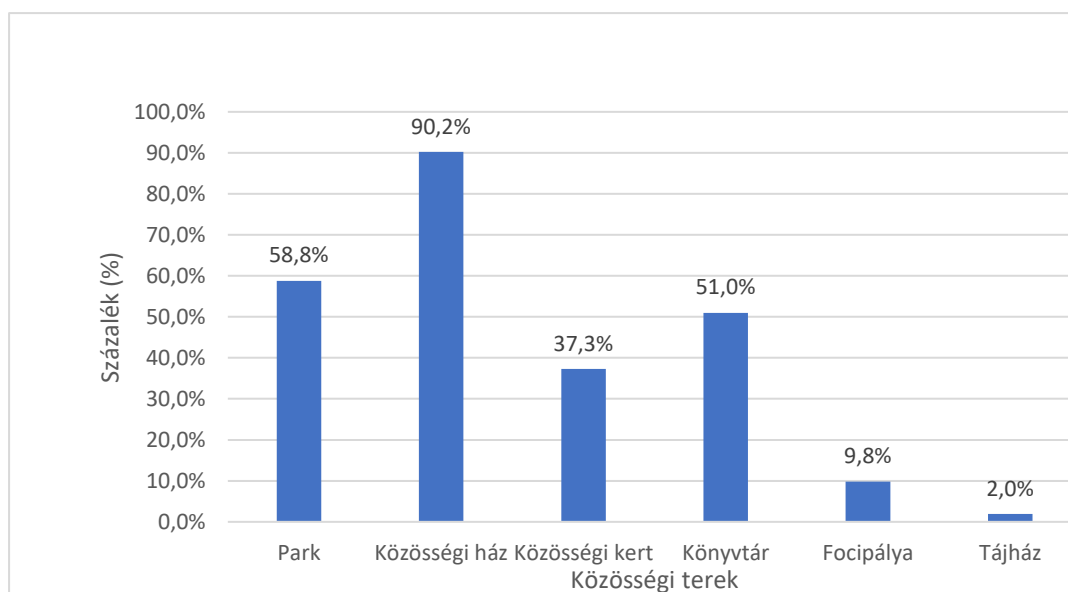
Közösségi terek jelenléte a faluban kulcsfontosságú a helyiek megtartásának a szempontjából. A hagyományok megőrzése, a tudásgyarapítás, a szórakozás, az ismerkedés, és a relaxálás nagyrészt a közösségi terekben valósul meg. A megkérdezetteknek arra kellett válaszolniuk ebben a kategóriában, hogy milyen közösségi terekről van tudomásuk.

A megkérdezettek többsége a közösségi ház mellett tette le a szavazatát, amely a faluban kultúrházként ismeretes. A közösségi ház nyugdíjas estek, iskolai színjátékok, húsvéti és karácsonyi ünnepségek helyszínéül szolgál, ahol az emberek összegyűlnek. Ezenfelül bérelhető születésnap ünnepségekre, illetve a polgármesteri választások idején úgynevezett „kampányhelyszíneként” is szolgál.

A park, ahol Nepomuki Szent János szobra áll szintén egy közkedvelt helyszín egy kis sétára, illetve a hatalmas gesztenyefák terméseit itt be lehet gyűjteni, amely dekorációként szolgálhat.

A könyvtár, amelynek jelenlétéről tudnak a falusiak, de nincs használatban, szintén megtalálható Füleksávolynban.

A közösségi kert a falu közepén található, ahol 4 díszhár ékesíti a környezetet. A díszhársak a barátság jelképeként szolgálnak a község testvértelepüléseinek, névszerint Sávolyának, Somoskőújfalunak, és Kopácsnak.

8. Ábra: Közösségi terek a községben

Forrás: Excel, saját szerkesztés

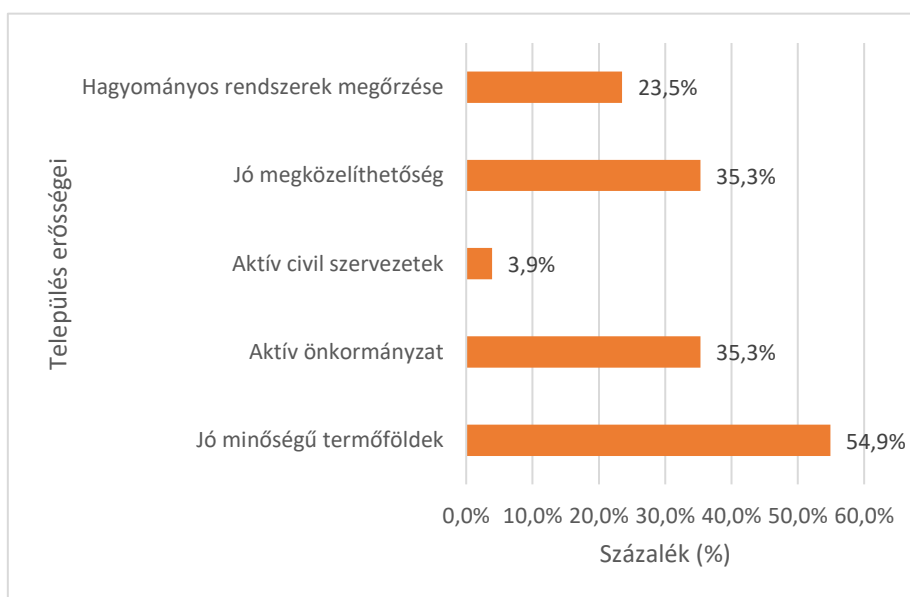
4.9 Település erősségei

Minden településnek megvan a maga különlegessége, amivel kitűnik a többi falutól. Ez lehet a turizmus virágzása, lehet a jó termőfölddel való ellátottság, vagy a kimagaslóan biztonságos társadalmi környezet. A vizsgálataim során az embereket Füleksávolly erősségeiről kérdeztem meg, és az alábbiakban a három legjellemzőbb választ elemzem.

Dominálónan kaptam meg azt a választ, hogy Füleksávolly jó minőségű termőfölddel rendelkezik. A faluban az erdők melletti termőföldes rész, amelyet Hodul-gödörnek neveznek a falubeliek, sok termesztési lehetőséget kínál az emberek számára. Ámbár az évek alatt folyamatosan csökkent a használatuk, nem volt igény a termelésre, és mára már elhagyatottá vált a terület, benőtte a sok gaz.

Sokan beszámoltak arról, hogy az önkormányzat minden tőle telhetőt megtesz a falu fejlesztésének érdekében, függetlenül attól a ténytől, hogy a pénzügyi eszközök eléggé korlátozottak a község számára. A fennálló pénzből nagyon szűkösen jut egy-egy újabb fejlesztés bevezetésére, jobban inkább épületek, traktor karbantartására fordítanak komolyabb összegeket.

Az aktív önkormányzat mellett a jó megközelíthetőség is fel lett hozva, amely azzal indokolható, hogy a várost és a községeket összekötő útvonal áthalad részben a falun, könnyűvé téve a falu megközelítését.

9. Ábra: A település erősségei

Forrás: Excel, saját szerkesztés

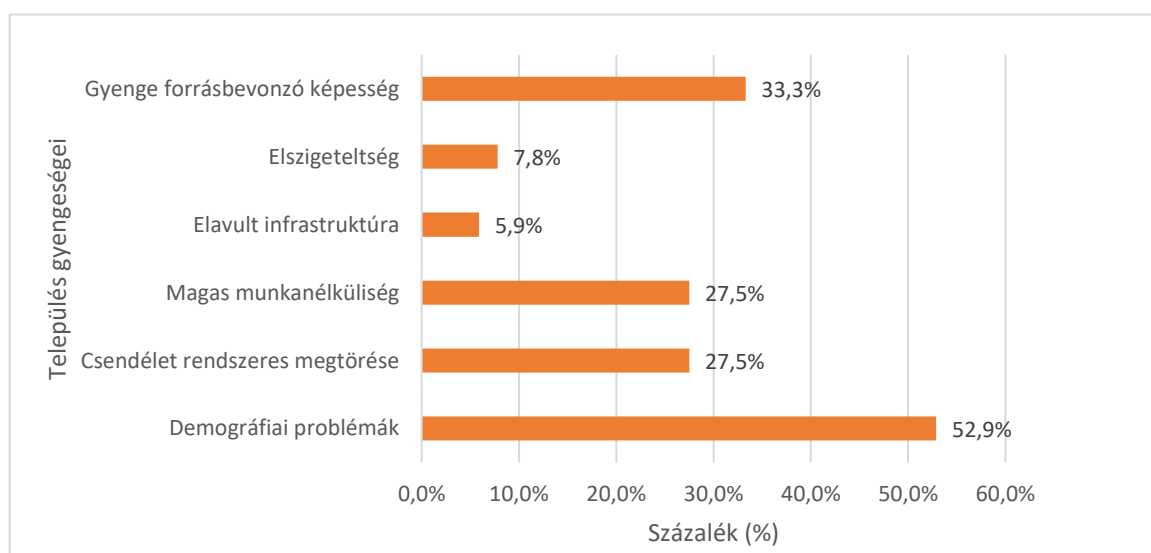
4.10 Település gyengeségei

Csak egy utópisztikus világban létezik tökéletes település. A valóságban minden község rendelkezik valamilyen gyengeséggel. Sajnálatos módon a szülőfalum is rendelkezik több kifogásolható tényezővel, egyesek több évtizede fennállnak, mások pedig az elmúlt években vált problémává.

A hosszú évtizede fennálló, és általánosságban a legtöbb községben fennálló demográfiai problémák Fülekcsávoly egyik legnagyobb gyengesége. Nagyon sok fiatal tömegesen elvándorolt, jellemzően a környező városokba, de sokan Ausztriába, Svájcba, illetve Svédországba. Továbbá rengeteg a nyugdíjas korosztály, akik már nem dolgoznak aktívan.

Emellé társul az is, hogy a falu nehezen jut tőkéhez. A pályázatok nem mindig kerülnek elfogadásra, és 2025-ben 56 000 eurót vont meg a falutól minden ok nélkül. A maradék pénz leginkább fenntartásra marad meg, és lényegesebb fejlesztés nem tud megvalósulni.

A csendélet rendszeres megtörése is egyre jobban növekvő tendenciát mutat. Gyakran rendőrségi beavatkozás szükséges, mert a konfliktusok hosszan tartóak és agresszívok. A kérdőívet kitöltő lakosok szerint magas munkanélküliség jelenléte részben összefüggésbe hozható az illegális lakók jelenlétével, akik nincsenek jelen a hivatalos nyilvántartásokban, és a falu is nehezen bánik el ezen személyek beazonosításával.

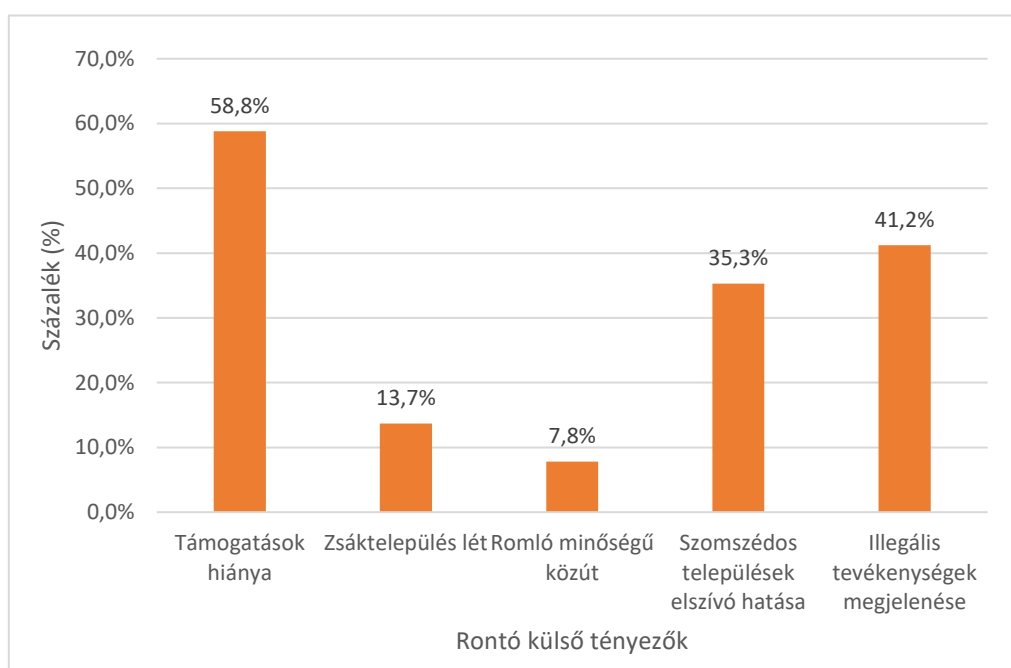
10. Ábra: A település gyengeségei

Forrás: Excel, saját szerkesztés

4.11 Külső tényezők

A település megmaradását, fejlődése összefügg a már megemlített gyengeségekkel. A képviselő által megosztott információk során többször is kiemelte azt, hogy a község támogatásokban nem bővelkedik. Erre úgy készültek fel, hogy létrehoztak egy tartalékalapot 100 000 euró értékben, amelyhez csak nagyon szélsőséges időkben fognak hozzányúlni, pontosabban akkor, hogy ha a kapott támogatásokból nem tudnak jól kijönni. Ugyanúgy ismételt szóba került az illegális tevékenységek megjelenése, amelyet már az előbbieken taglaltunk.

A szomszédos települések elszívó hatásáról a regionális gazdaságtan kielégítő választ ad, mert az ipar és a szolgáltatás szektoraiban nagyobb lakosságú és több céggel betelepedett város tud kecsegtetőbb munkaaajánlatokat biztosítani és több szórakozási lehetőséget is. Éppen ezért a vidéken élőknek kecsegtetőbb az, hogy a városban folytassák életüket.

11. Ábra: A település rontó külső tényezői

Forrás: Excel, saját szerkesztés

4.12 A településsel kapcsolatos állítások értékelése 1-6-os skálán

A kérdőív utolsó fázisa egy 1-6-os skálán értékelendő, állítások megválaszolása, amely rákérdez a falusi közlekedésre, a gazdaságra, és az életszínvonalra. Ezen szakaszon is izgalmas és változatos válaszok érkeztek.

A település úthálózata a a közepes, illetve attól eggyel gyengébb/erősebb kategória jellemezte. Ez az eredmény nagyban függött attól, hogy a főút, vagy mellékutak mentén élt az illető. A főút rendszeresen karban van tartva az önkormányzat által, de a mellékutakra sajnos már nem marad elég erőforrás.

Szintén hasonlóképpen gondolkodtak a lakók abban a kérdésben, hogy a falu rendelkezik mindazon feltételekkel, amely egy kisgyermekes család számára kielégítő. Egy közepes jövedelemszinttel rendelkező család a ház kialakításakor nem állnak hátrányos helyzetben a városiakkal szemben. Ugyanúgy be tudják köttetni a gázt, a vizet, ugyanolyan munkát végez el a környéken élő szakember.

Ugyanakkor az éremnek van egy másik oldala is. A lakók nincsenek bebiztosítva olyan szolgáltatásokkal, amelyek bármilyen nap szükséggé válhatnak, ilyenek az autószerzők, fejlettebb orvosi rendelők (gyermekorvos, fogorvos...), vagy a szórakozóhelyek (mozi, kávézó). Ez nagyon érezhető a kérdőív eredményénél is, ahol sokan nagyon gyengének tekintik a községet ezekben a lehetőségek terén. Egyesek lakóhelyet ezen szempontok mérlegelésével választanak, és ilyenkor kizártnak tartják a falusi életet, ha nincsenek a fentiek bebiztosítva. Maga a faluban a szórakozási lehetőségek nagyon korlátozottak, de pozitívum, hogy nem kell sokat utazni annak fényében, hogy ki tudjanak kapcsolódni az emberek, mert a városban már több a lehetőség e téren.

A tömegközlekedésről a faluban már volt szó, és ez is nagyon megoszló. A járatok Füleksárvoly felé bár járnak, de sokszor csak „beleesik” a busz útvonalába, és csak a falu elején áll meg. Ez leginkább az öregebb réteg számára okoz problémát, de akár azok számára is, akiknek nem áll rendelkezésre saját jármű, a falu szívében élnek és nagybevásárlást végeztek. Éppen ezért a kitöltők a rendszerességre, az útvonalra panaszkodva nem értékelték a tömegközlekedést pozitívan többek között, hanem semleges vagy attól rosszabban. Azok, akik pozitívan értékelték, a faluban nem éltek túlságosan messze a falu határától, így ők nem fogták fel negatívként az útvonal hiányosságát.

A településen a hagyományörzés kérdését sokan másképpen értelmezték. A fontos ünnepeket, mint a szentestét vagy a húsvétot, a lakosság zöme megtartja, ugyanúgy, mint bármilyen másik keresztény államban. De más tradicionális események, mint például a Luca-nap, egyre jobban kezd háttérbe szorulni, mert van olyan réteg, aki nem tartja már fontosnak ezt a napot. Sokan pont az ilyen események miatt nyilatkoztak negatívan, mert már egyre ritkábban vannak megtartva. Azonban az olyan lakosok miatt, mint Töre Géza és Töre Éva, van remény, hogy valamennyire tovább tudják adni és megismertetni az emberekkel a hagyományok fontosságát, ugyanis ők minden ilyen eseményeken vállalják az önkéntességet a programok szervezésében, kivitelezésében.

A természeti környezet vonzóságáról temérdek alkalommal beszéltem a szakdolgozatom során, ugyanis én Füleksávoly legerősebb „kártyájának” tekintem ezt az adottságot. A zöldellő erdők nem csak látványra szépek, hanem túrázásra, gombázásra, és egyeseknek vadászásra is nyújt lehetőséget. Számítható volt az, hogy itt az emberek jobb értékeléseket fognak adni, és ez így is történt. A lakosság zöme az átlagtól jobb értékeléseket adtak erre a kijelentésre.

A település gazdasági adottságának a helyzete nagyban összefügg azzal, hogy a település ezáltal fejlődőképes lesz-e. Füleksávoly esetében a termőföld az, ami jobban képbe került. Ugyanis sok olyan termőföld van, amelyeken nem folyik a termelés, kihasználatlan, és benőtte a gaz. Ezeket a földeken leginkább az öregek termeltek zöldségeket, de az évek múlásával már nem tudták folytatni a tevékenységüket. A fiatalabb generációra pedig az a jellemző, hogy a saját lakása területén nem tart fenn semmilyen konyhakertet. A termőföldre hivatkozva a lakosság nagy része úgy véli, hogy a gazdasági adottság jelen van, de senki sem használja ki.

Azt, hogy a település fejlődőképes, ezzel kötötték össze. A mezőgazdaság egy igazán nagy szeletét képviselhetné a falu bevételeinek. De a polgármester jelen pillanatban nem ösztönzi a lakosokat, és nincs is tervzetben egy esetleges támogatás erre. Ugyanakkor a falu másik nagy szeletét az ökoturizmus is kitehetné, köszönhetően a temérdek túrázási lehetőségeknek a környéken. A látogatók a túrázás keretén belül egy idegenvezető segítségével megismerhetnék a természet növény- és állatvilágát, a különböző dombokat, a környékbeli településeket és azok szegmenseit. Ez a túra egy kiváló relaxálási, felfrissülési élményként szolgálna mindazon emberek számára, akiket érdekelnek a különböző gyógynövények, gyomnövények, illetve gyakoriak az őzek jelenléte is, így az állatokat kedvelő egyéneknek is bőven egy gazdag élményben lehet részük.

A munkakeresés területén a településen belül és kívül is rejlik lehetőség. Bár ahogy az előbbiekben is meg lett említve, a falun belül is megoldható a munkavállalás, mégis korlátozott a bérezés, és a munkapozíciók is. A községen leginkább az emberek szociális munkásként tudnak elhelyezkedni, a többi pozíció, mint az irodai dolgozó, takarító, eladó folyamatosan fix és nem változik. Azonban a községen kívül, a városokban főleg sokkal több lehetőség van. Itt az emberek tudnak választani a munkák közül, és a végzettségükhöz méltóan van lehetőségük olyan munkakörben is elhelyezkedni, mint amilyenért tanultak az iskolában. A válaszok megoszlóak voltak, soknak van munkahelye a környező településeken, és vannak községen belül dolgozó emberek is, de itt is meg van az a mentalitás az emberekben, hogy nem lesz semmilyen lényeges változás a térségben sem a közeljövőben, sem a távoljövőben, így aki teheti, az jobban járhat ha a fejlettebb városokba, vagy annak közvetlen környékébe költözik és ott talál munkát. Ennek fényében is az emberek úgy vélik, hogy van munkalehetőség, de nem biztos, hogy érdemes számolni azzal hosszútávon.

1. Táblázat: A településsel kapcsolatos állítások értékelése 1-6-os skálán (2025)

Állítások	A település úthálózata kiváló minőségű.	A település rendelkezik mindazon feltételekkel, amely egy kisgyermekes család számára kielégítő.	A településen élő fiatalok ugyanannyi lehetőséggel élnek, mint a városi fiatalok.	A tömegközlekedés és tökéletes a térségben.	A településen élők őrzik a hagyományokat.	A település természeti környezete nagyon szép és vonzó.	A település gazdasági adottságai tökéletesek.	Mindenki talál munkát a településen vagy közvetlen környezetében, aki akar.	A település fejlődőképes.
1	4	9	18	7	11	2	8	4	8
2	11	11	12	11	8	0	11	8	16
3	19	17	14	19	22	8	20	14	18
4	13	10	6	8	4	14	10	15	3
5	3	3	1	6	5	14	1	5	3
6	1	1	0	0	1	13	1	5	3

Forrás: Excel, saját szerkesztés

4.13 SWOT analízis

Füleksávolgy fejlesztéséről elkészítettem egy SWOT analízist, amely egy átlátható és tájékoztató képet ad arról, hogy a település összességében milyen területeken erős, és milyen negatívumokkal rendelkezik, valamint a veszélyeket, amelyekkel a jövőben szembesülnie kell, ha nincsenek a problémák megfelelően kezelve, valamint a lehetőségeket, amelyek jobb útra téríthetik a falut.

A község, amely rendelkezik olyan termőfölddel, amelyen gabonaféléket, zöldségeket lehet termesztetni hasznossá tehetik a földet, ha realizálnák a lehetőségeket a termelésekben. Az öregebb generáció, akiknek zöme fiatal koruktól kezdve benne éltek a konyhakert fenntartásában, olyan kertészeti, növénytermesztési, és állattenyésztési ismeretekkel rendelkeznek, amelyek segíthetnek a mezőgazdasági tevékenységek kivitelezésében. Éppen ezért egyre az több lakos motiválása a mezőgazdasági munkákra, illetve a fiatal gazdák ösztönzése a mezőgazdasági tevékenységek folytatására egy kapu a vidéki település számára, hogy munkahelyek teremtsődjenek, és az agrárium is egy működő ágazat legyen, köszönhetően a sikeres integrálódásának a szociális programokba.

Füleksávolgy, amely a dombok és erdők gazdag látványaival büszkélkedik, szintén többet rejteget magában, mint amennyit gondolnánk. Köszönhetően a növényben és látványban gazdag területeknek, és az alacsony zajszennyezésnek, a falusi- és ökoturizmus bevezetése egy remek lehetőség lehet arra, hogy népszerűsítse a falut, miközben bevételre tesz szert. A Kerčik természetvédelmi területtől kezdve az erdőkön keresztül egészen a Nagy Bucsonyig egy kiadós túra megszervezése, ahol a túra során az emberek megismerkedhetnek a környék növény és állatvilágával, miközben gyönyörű látványoknak lehetnek szemtanúi. A falusi turizmus terén fontos kiemelni a tájház üzembe helyezését, amelyet leginkább a régiségek élvezőinek lehet érdekelt. Maga a tájház Füleksávolgy régi, kulturális történelmének bemutatását a 19.-20. századból képzi. Különböző régiségek találhatóak meg, amelyeket a falubeliek az eltelt esztendőik során a községnek adományoztak. Ilyenek például a népviseleti ruhák, a háztartásbeli eszközök, erdészeti felszerelések, kertészeti szerszámok, és házi állatok tartásához szükséges felszerelések. Továbbá a turisták számára ugyanez a tájház szállást biztosítana, hogy fáradalmaikat kipihenjék. Mindezek lehetőséget nyújtanak arra, hogy a fiatalabb generáció is megismerkedjen a régi, tradicionális kultúrával, és a jövő generációknak át tudja ruházni azt a tudást, amelyeket ők is megkaptak. A turisták számára bicikliutak és a gyalogos útvonalak karbantartása és fejlesztése a helyben tartásukért nagy szereppel bír.

A társadalmi kohézió erősítése a falvak esetében kiemelkedő helyet érdemel a vidéki települések megtartó erejének fenntartásában. Ezeknek az erősítése úgy hajtható végre, ha a lakosokat össze tudják hívni, és szórakoztató programok keretén belül egy rendkívülien kellemes hangulat bebiztosítása megoldható. A városközelség és a határátkelő közelsége miatt rengeteg magyar ember összegyűlhet ezeken a programokon, ahol szakmai és barátsági kapcsolatok jöhetnek létre a vidéki és városi emberek között.

A rengeteg erősség és adottság új lehetőségeket nyit meg, amelyek prosperálóvabbá tehetik a községet. Egy jól strukturált terv és tőke egy nagyon szép jövő építésének a kezdetét jelentheti. Ámbár nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy a valóságban nem ilyen egyszerű ez. A problémák halmazai ezeket megakadályozhatják, így legelőször ezeket kell orvosolni, még mielőtt komolyabb célokat szeretnénk elérni.

Először is a községnek gyenge a forrásbevonó képessége, ami egybefügg az alacsony pályázati aktivitással. A község fejlődése nagyban függ attól, hogy mennyi pénzt tud az önkormányzat gazdálkodni. Emellett fel kell készülni a községnek arra is, hogy megszorítások áldozatává válhat a kormány által időközönként, amelyre nehéz felkészülni. Ez önmagában több veszélyt is jelenthet a falu számára. Elsősorban forráshiányt, és a fejlesztések hiánya miatt a fiatal, karriert építeni vágyó fiatal nem lesz semmi, ami megtartja a faluban, és elvándorol a jobb lehetőségek után kutatva. A település kevésbé népszerű, nem vonz be új lakosokat. Az öregek száma egyre csak nő, ezzel az inaktív népesség is, és a halálozás veszélye fenyegeti a falut, akikkel kihalhat a tradíciók és a vallási kötelek öröksége.

Ahol nincs pénz, akkor ott az oktatás, az egészségügy, az infrastruktúra is gyenge lábakon áll, és a környéken szegénység és képzetlenség alakulhat ki. A képzetlen és a szegény réteg nem tud előrelépni az életben, nem tudja azt felépíteni, így a társadalmi normákat nem tudja betartani, nem tudja ellátni a munkahelyi követelményeket, és a korlátozott lehetőségei miatt bűncselekményekre szorul. Éppen ezért az integrációs programok, tanfolyamok beiktatása a falvakban egy újabb remek lehetőség arra, hogy különösebben a fiatalabb rétegek esélyt kapjanak arra, hogy kapjanak megfelelő oktatást, megtanulják az alapvető etikát, szakmát tanuljanak, majd szakemberként el tudjanak helyezkedni a piacon.

Mindez nem valósulhat meg, ha az emberek nem nyitják fel szemüket arra, hogy miket érhetnének el. Az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek olyan elemek, amelyekkel ha tisztában vagyunk és szem előtt tartjuk, akkor egy olyan hosszú távú terv kiötlelésére kerülhet sor, ami megváltoztathatja a jövőt. Már pedig erre szükség van Füleksávolynak, amennyiben fenn akar maradni. A község lakóinak összefogása és együttműködése garantálja a község fejlődését, egyrészt a falusi lakosság kooperációs képességének a fejlődését, másrészt pedig a falu szegmenseinek a javulását, előrelépését.

Erősségek +	Gyengeségek –
• Jelentős termőföld potenciál • Hagyományos mezőgazdasági tudás él az öregebb generáció révén • Alacsony zajszennyezés • Természetes környezet (dombok, erdők) • Határátkelő közelsége- erős nemzeti együttműködés • Városközelség	• Gyenge forrásbevonó képesség • Gyenge munkahelyteremtési képesség • Alacsony pályázati aktivitás • Korlátozott autóbusz-közlekedés a faluban • Csökkenő aktív dolgozói arány

Lehetőségek +	Veszélyek –
• Növekvő érdeklődés az ökoturizmus és a falusi turizmus iránt a községben • Támogatások a társadalmi kohézió erősítése érdekében (falunap, sportnap) • Agrárium integrálása nemzeti programok keretén belül • Fiatal gazdák támogatása, ösztönzése mezőgazdasági tevékenységek folytatására • Növekvő igény az aktív turizmusra	• Helyi hagyományok gyengülése a média hatására • Biztonságérzetet romboló betelepülések • Fiatalok elvándorlása a prosperálóbb térségekbe • Csökkenő térségi fejlesztési források • Település népszerűtlenedése fejlesztések hiánya miatt a lakosok körében

12. Ábra: SWOT analízis (2025)

Forrás: Word, Saját szerkesztés

5 Következtetések

A községnek meg van a maga erősségei és gyengeségei, valamint nagyon sok lehetőséggel rendelkezik, amelyeknek beiktatásával és kihasználásával a falu pozitív változásokon mehet keresztül. Ebben a fejezetben megvizsgáljuk részletesebben, hogy miért történhetek meg egyes események, és milyen irányba mehetne el a falu.

A vizsgálatom eredménye tisztán demonstrálja azt, hogy a faluban nagyon sok minden fejlesztésre szorul, és az emberek is többségében közömbösen gondolnak a községre. Ez sajnálatos módon nem egy pozitív képet fest a faluról. Nézzük, hogy milyen eredmény jött ki, és milyen lehetséges válasz lehetne rá:

- **Csökkenő ráta a fiatalok létszámában** – A fiatalok elhagyják a településüket, egyesek közeli városokba, mások messzebb, de olyanra is van példa, akik teljesen más országban folytatják életüket. Ez egy nagyon gyakori jelenség a fejletlenebb térségekben. Ezeket nagyon nehéz orvosolni, és nagyon hosszú időbe telne meggyőzni a környékbeli fiatalokat, hogy érdemes maradni. Viszont a fiatalokat maradásra lehet kényszeríteni, ha például a fejlesztésekbe folyamatosan be vannak vonva. Ezalatt értetődő az ötleteik meghallgatása, tervezésben való részvétel biztosítása, munkalehetőség kínálása a munkahelyteremtési projektek megvalósulása után, kutatásban való részvételek biztosítása stb..
- **Csökkenő ráta a magyarok létszámában** – A felvidéki embernek talán az a legfájdalmasabb, ha látja, hogy az a környezet, ahol él, egyre jobban elidegenedik. Füleksávoly statisztikája a nemzetiségi arány tekintetében azt mutatja, hogy évtizedenként csaknem 10%-al kevesebb magyar él a településen. 2030-ra Füleksávoly magyar lakossága 50% alá esik, ha a jelenlegi tendencia szerint halad a fogyatkozás. A magyar fiatalok elvándorlása, és a tősgyökeres öregek folyamatos halálozása eredményezi ezt az irgalmatlan gyors tempóban való csökkenést. Ezt orvosolni leginkább úgy lehetne, hogy a magyar lakosság elleni teljes diszkrimináció megszűnne, a magyar ügyintézés minden egyes nagyobb magyar létszámú városban elérhetővé tennék.
- **Növekvő ráta a falu lakosságában** – Bár a falu magyar lakossága rohamosan csökken, falu teljes lakossága nem csökken, hanem növekszik. Ez a roma közösség növekedése és a szlovák betelepülők miatt valósul meg. Bár kis létszámban történik a növekedés, ez adhat

bizalmat arra, hogy nem fog kihalni a falu a közeljövőben, és lehet rájuk alapozni hosszú távon. Fontos viszont, hogy a lakók beintegrálódjanak a társadalomba, és együtt, közösen fejlődjenek. Éppen ezért közösségérősítő, beszélgetős estek formájában megismerhetik egymást a lakosok, és kikérhetik egymás véleményét, nézetüket, hogy tisztán láthassák egymás szándékait.

- **Növekvő ráta a bűncselekmények elkövetésében-** A falu lakosságának növekedése nem csak a legális beköltözők, hanem az illegálisan, nem nyilvántartott személyek beköltözésével is gyarapodott. Az utóbbi években észlelhetően emelkedett a bűnözési ráta a falun belül, amely részben a lakosság összetételének a változásával is összefüggésbe hozható. Olyan bűncselekmények sorozata volt észlelhető a községben, mint a felhasználatlan épületek ablakainak megrongálása, az épületek előtti szemetelések, illetve a csendzavar megtörése. Ezen bűncselekmények csökkentése egy nagyobb hatótávot átölő kamerarendszer beiktatásával, illetve a helyi polgárőrség létszámának növelésével mérsékelhető lenne.

2. Táblázat: Eredmények és javaslatok összegzése (2025)

Eredmények	Javaslatok
Csökkenő fiatal létszám	Ötletelgetésbe való bevonás, tervezésben való részvétel, munkalehetőség kínálása
Csökkenő magyar létszám	Magyar ügyintézés bevezetése, diszkrimináció elleni küzdelem
Növekvő összlakossági ráta	Közösségérősítő-, építő programok szervezése
Növekvő bűnözési ráta	Fejlettebb kamerarendszer beiktatása, helyi polgárőrség létszámának bővítése

Forrás: Word, saját szerkesztés

Befejezés

A szakdolgozat készítésekor gondosan ügyeltem arra, hogy a célkitűzéseim szerint alakítsam ki a dolgozatot. Maga az első célkitűzés olyan módon teljesítettem, hogy a megemlített fogalmak mögé, vagyis a vidékfejlesztést, gazdaságfejlesztést és a falufejlesztést elemeztem.

Maga a vidékfejlesztés, ahogy említettem, egy tág fogalom, több települést is magába foglal, de maga a vizsgálandó község is ide tartozik. A témámhoz vetítve úgy hozható összefüggésbe a vidékfejlesztés Füleksávollyal, hogy megoldást keresünk, hogy Füleksávoly és térsége hogy fejlődjön infrastruktúráilag, hogyan teremthető munkahely a vidéken lévő településen élőknek, és hogyan bővüljön a szolgáltatások tárháza.

A falufejlesztés pedig maga egy adott településre koncentrál, jelen esetünkben Füleksávolyra. A dolgozat során egy nagy szeletét kiteszi a kutatásom eredménye, ahol a kérdőív kitöltői személyesen adhattak választ a település jelenlegi helyzetéről, és hogy ha módjukban állna, akkor milyen újításokat hajtanának végre. A válaszok, amelyeket kaptam, akár Füleksávoly önkormányzatnak egy afféle irányt is mutathatna a fejlesztések terén, és hogy ha biztosra akarnak menni azzal, hogy a finanszírozások kielégítik teljes mértékben a lakókat.

A gazdaságfejlesztés pedig jórészt a községre vetítve javaslatok halmazai a falu potenciáljainak kihasználására. Füleksávoly képes lenne a helyi és térségi piacra mezőgazdasági termékeket termelni, köszönhetően a rendelkezésre álló földjeinek. Továbbá a szép környezete az ökoturizmus fontos kelléke lenne, ahol túraútvonalakat, tanulmányi kirándulásokat lehetne megszervezni. Bár ez a településen még nem egy aktuális irány, mégis sok mindent megváltoztathatna. Nagyobb bevételek, nagyobb népszerűség, erősebb társadalmi összetartás várható egy megfelelően kitervelt, és menedzselt gazdaságfejlesztési stratégia kidolgozása esetén.

Tehát mind a vidékfejlesztés, mind a falufejlesztés és a gazdaságfejlesztés teljes mértékben összefügg Füleksávollyal és annak egyes aspektusaival. Mindazonáltal fontos megemlíteni, hogy ahhoz, hogy a község fejlődjön, nem csak egy adott települést kell fejleszteni. Fontos, hogy a környező települések, szomszédtelepülések is egyformán fejlődjenek, hiszen instabilitás esetén előfordulhat, hogy az egyik település a másikat hátráltatni kezdi. Ilyen szituáció például amikor nagyon rövid időn belül tömegesen költöznek át a jobb gazdasági és társadalmi helyzetű településre, amely nem biztos hogy megfelelően tudja kezelni a helyzetet.

A második célkitűzési pont, amely szerint haladtam a dolgozattal, az a fejlesztési lehetőségek vizsgálata. Erre a kérdésre sok javaslat érkezett egyrészt a megkérdezettektől, és akár jómagamtól is.

Elsősorban, ahogy említettem, a mezőgazdaság „újraélesztése“ egy fordulópont lehetne a falu életében. Egyrészt munkák jönnének vele létre, amely a község lakóinak nagy segítség lenne a pénzkeresésben, és a személyi fejlődés terén is remekelne. Bár a munkagépek jelen esetben korlátozottak a rendelkezésre álló pályázatok és pénzforrások miatt, így ezért a kezdetekben a tradicionális, „kétkezű munka“ elengedhetetlen. De azt az időt, amíg a szükséges összeg a gépekre össze nem gyűlik, hasznosan is ki lehet tölteni. Ugyanis ez a tökéletes időszak arra, hogy a munkásokat felkészítsék, és tanítsák a mezőgazdasági gépek zökkenőmentes használatára. Ezekben a hónapokban a munkások elsajátítják tudásaikat a gépek használatában, karbantartásában, és mire elérhetővé válnak ezek az eszközök, már egyenesen munkaállományba állhat a gép és a munkaerő is. Egy idő után hasznos termékeket termelhetne a falu, amelyeket a piacon értékesíthetnek.

A második szektor, ami egy jó lehetőség lehetne a falu számára, az a turizmus fejlődése. A falusi turizmus és az ökoturizmus fejlődése Füleksávyban egy pozitív fejleményeket hozhat a falu számára. Bár globális szinten nem várható a turisták beérkezése a térségbe, de egy 50 km-es körzetben és határon túlról is érkező látogatók várása teljesen reális lehetne, illetve nagyobb események keretén belül pedig országon belül akármelyik pontról is odavonzanák az embereket. Talán ez az az út, amelynek bejárása megváltoztathatná gyökeresen a falu jövőjét. A különböző ünnepek színvonalas megrendezése, a sokszínű, változatos közösségi programok megszervezése, infrastruktúra fejlesztése a turizmusban a legjövedelmezőbb szektorrá válhat a falu számára, ami profitot termel, új lakosokat vonz, népszerűsíti a falut, erősíti a tősgyökeres lakosok morálját.

Tehát a mezőgazdaság és a turizmus fejlődése erőssé teheti a falut, és a sikeres kivitelezés esetén megtartja a lakosokat, főleg a fiatalokat, munkát kínál nekik, és tudást. Az ebből következő közösségerősítő képesség miatt a fiatalok fogékonyabbak lesznek a kulturális ismeretek befogadására, így a patriotizmus a faluban masszívan megnővekedhet, és jó eséllyel bebiztosítja azt, hogy az ő gyermekeik is ilyen környezetben megismerjék a falu működését, kultúráját, történelmét, továbbviszik az örökséget. Ezek azok a dolgok, amelyek igazán pozitív benyomást kelthetnek a külsős emberek számára is, amely ahogy említettem, rengeteg lehetőséget is hordozhat magában.

Egy ilyen társadalmi, és gazdasági helyzet megteremtése esetén az olyan gazdasági típus, mint a megosztáson alapuló gazdaság, működhet. Az emberek megosszák erőforrásaikat, segítenek egymásnak az építkezésben vagy egyéb munkákban, illetve az egyes beruházások kivitelezésében is számottrvő segítséget nyújtanak. Ezzel példát mutatnak sok település lakóinak, de legfontosabban a gyermekeik számára, akik ebben a környezetben élve látják, hogy a szüleik hogyan bannak embertársaikkal, és ezáltal a szüleik sikeresen át tudják ruházni ezt a viselkedés – és bánásmódot.

A körforgásos gazdaság fontosságát is az évek múlásával fokozatosan be lehet építeni a községbe, hatékony oktatási módszerekkel. A környezetvédelem egyre fontosabb az évek múlásával, hiszen évről évre egyre több növényfaj és állatfaj kerül a kihalás szélére, főként az antropológiai hatások miatt. A szemetelés sajnos gyakori a községben, a gyerekeket a Föld napján szemétszedéssel próbálják tanítani és szoktatni arra, hogy a szemetelés nem tesz jót a környezetnek. De ugyancsak ha a gyerekek mindezeket megtanulják és sikeresen tudják alkalmazni, nem szabad megfélekezni a felnőttekről sem. Egy falunap keretén belül, ahol az emberek összegyűlnek, egy ilyenfajta természetvédelmi előadás üzenete sok mindenkihez eljut, és így nagyobb eséllyel többen próbálják környezettudatosan élni az életüket.

A két gazdaság kombinációja a mai világban utópisztikusnak hangozhat, de az igazság az, hogy nagyon is megvalósítható. Egy faluról nagyon sok mindent elmond a közút és a járdák tisztasága, a növények, mint például a virágok és a fák állapota, és az emberek viselkedése, kommunikációs stílusa. Ha minden jó állapotban van, az emberek kedvesek, segítőkészek, akkor az összkép pozitív lesz.

Fontos megjegyezni, hogy ezek a fejlesztések nem hajthatóak végre, ha először nem szüntetjük meg azokat a problémákat, amelyek kihatnak a fejlődésre. Sajnálatos módon a község sok ilyennel küszködik: rongálás, szemetelés, konfliktusok gerjesztése, nyugalom megzavarása. Csakis ha kordában van tartva a község, és minden ilyen viselkedés a lehető legjobban korlátozva van, akkor tud a falu szépen fejlődni. Már pedig a községben meg volna minden olyan együttes, ami a fejlődést lehetővé teszi. Egy erős kéz, kitartó emberek, és a kooperáció erejével Füleksávoly a környező falvak körében kisebb központtá is válhat, ha a megfelelő ötletek megvalósulásra kerülnek, és akármilyen nehéznek is tűnhet, szinte minden, amibe nagy erőfeszítéseket tesz az ember, a végén meghozza az eredményét, és csak azon bánkodik, hogy miért nem kezdte el hamarabb.

Resumé

O mestách a dedinách hovoríme už veľmi dlho, a všetky tieto sídla dokázali prežiť a dokážu prežiť len vtedy, ak fungujú v rámci určitých pravidiel. Týmto sa zaoberá rozvoj vidieka, rozvoj obcí a rozvoj hospodárstva.

Rozvoj vidieka je v našom prípade určený na to, aby sa nielen daná obec, ale aj jej okolie na vidieku podrobilo čo najpresnejším a najužitočnejším rozvojovým projektom. Pod týmto sa rozumejú také rozvojové projekty, ako napríklad udžiavanie infraštruktúry spájajúcej obce, alebo zriadenie a vytvorenie budov či priestorov, kde môže dedinčanov ošetrovať lekár. Je to teda súbor rozvojových projektov, ktoré môžu byť prospešné pre viacero obcí naraz.

Rozvoj obcí je užší pojem a zvyčajne sa zameriava na jednu dedinu. V tomto zmysle ide o riešenie problémov danej obce a rozvoj jednotlivých segmentov. Je to napríklad aj rozvoj cestnej infraštruktúry, ale zásah sa obmedzuje na kataster obce. Rozvoj obcí je potrebný, pretože miestni obyvatelia budú takto ešte lepšie uspokojení vďaka tomu, že prebiehajú miestne rozvojové projekty, ktoré sa pre nich stávajú ľahko dostupnými, ak ich chcú využiť.

Rozvoj hospodárstva sa objavuje v rozvoji vidieka aj v rozvoji obcí. Znamená súhrn činností, ktoré oživia hospodársky sektor všetkých obcí v regióne. Patria sem napríklad vytváranie nových pracovných miest, alebo rozvoj jednotlivých sektorov, ako sú školstvo, hospodárstvo, cestovný ruch. Týmto rozvojovými projektmi sa znižuje nezamestnanosť na všetkých miestach a zároveň sa do regiónu môžu prilákať ľudia.

Rozvoj vidieka, rozvoj obcí a rozvoj hospodárstva musia prebiehať spoločne, ak cieľom nie je len realizácia rozvojových projektov, ale aj ich vzájomné zosúladenie. Tieto rozvojové projekty sa môžu realizovať prostredníctvom programov LEADER a MAS. Okrem toho je dôležité, aby sa tieto rozvojové projekty uskotočňovali za účasti miestnej komunity, pretože vidiecke obyvateľstvo je málo početné a rozvojové projekty sa dajú absolútne realizovať podľa ich preferencií a prianí.

Cestovný ruch bol spomunetý vo viacerých bodoch, pretože vidiecke obce tiež netrpia nedostatkom atrakcií a v tejto oblasti môžu byť konkurencieschopné voči väčším mestám. V prípade Šávoľa treba zdôrazniť dôležitosť ekoturizmu a vidiekeho turizmu. Prostredníctvom vidiekeho turizmu a turisti môžu oboznámiť s obcou, miestnymi tradíciami, históriou,

budovami. Turisti, najmä turisti z Maďarska, sa môžu spoznať so slovenskými jedlami a produktmi, čím získajú prehľad o ponuke, ktorú majú k dispozícii miestni obyvatelia.

Hlavným cieľom ekoturizmu je využívanie možností, ktoré poskytuje krásne prostredie, ako napríklad turistika po kopcoch a lesoch, alebo spoznávanie rastlinnej a živočíšnej ríše. Šávoľ disponuje mnohými lesnými a poľnými trasami, ktoré sú bezpečné a ľahko prejditeľné.

Ďalej, čo konkrétne v skúmanej obci nie je prítomné, je cykloturistika, ktorá by sa mohla v obci aktívne sprevádzkovať. Hoci ide o veľkú investíciu, krásne prostredie extravilánu by prilákalo mnoho cyklistov, či už miestnych, alebo prichádzajúcich z inej obce. Sprievodcovstvo pre prichádzajúcich turistov by sa tak nekonalo pešo, ale na bycikli, čo by cestu urobilo oveľa vzrušujúcejšou. Cyklistická doprava je výhodná, pretože po prvé, príchod na miesto je rýchlejší ako pešo, a po druhé, ľudia sa prepravujú ekologickejšie a zdravšie ako motorovým vozidlom.

Tieto tri formy turizmu by v Šávoľe fungovali najlepšie. Sú tu rodení obyvatelia, ktorí by sa dokonca dobrovoľne zapojili do programov, kde by sami sprevádzali turistov a obľúbili by si obec a jej okolie. Z dlhodobého hľadiska to však bude ťažké realizovať, pretože staršia generácia je tá, ktorá je silne naviazaná na obec, zatiaľ čo mladšia generácia už vôbec nie. Bude ťažšie pracovať s vnútornými zdrojmi a v tejto oblasti bude potrebné spoliehať sa na vonkajšie zásahy. Preto sa rozvoj turizmu môže stať veľmi dôležitým klenotom Šávoľa, ale čas je obmedzený. Treba konať čo najrýchlejšie, pretože počas bakalárskej práce sa často ukázalo, že počet mladých ľudí je veľmi nízky, a hoci by sa vedomosti mohli odovzdať aj prisťahovalcom prichádzajúcim v priebehu rokov, rodení mladí by sa stratili, čo by mohlo masívne zničiť morálku obce.

A čo si ľudia myslia o obci? Výsledky môjho prieskumu poskytujú transparentný obraz, no bohužiaľ, ľudia k nej pristupujú väčšinou neutrálne alebo negatívne. Pozitíva však poskytujú obci silný základ, ktorý som vo svojej diplomovej práci mnohokrát opakoval.

Orná pôda, ktorá sa nachádza v extraviláne obce, sa dá využiť na zabezpečenie sebestačnosti obce. Výrobom miestnych produktov by bola v regióne jedinečným činom a urobila by obec výnimočnou, pričom by sa vytvárali pracovné miesta a obec by získala príjmy. Poľnohospodárstvo je v regióne slabé a vytvorenie takejto príležitosti by dalo regiónu šancu, aby poľnohospodárstvo postúpilo na novú úroveň, bolo výnosnejšie, a zároveň by poskytlo príležitosť pre tých mladých ľudí, ktorí sa zaujímajú o poľnohospodárstvo a chceli by získať miestne skúsenosti. Okrem toho by staršia generácia, ktorá má dostatočné skúsenosti a

vedomosti v rastlinnej a živočíšnej výrobe, mohla pomáhať mladším v poľnohospodárskych prácach.

Nízke hlukové znečistenie je silná a dobrá vlastnosť vidieckych obcí. Keďže Šávoľ nefunguje ako centrum, premávka je nízka, a preto pokoj nie je narušený. Hoci v posledných rokoch došlo k určitým neobvyklým narušeniam ticha, tiché a pokojné prostredie zostalo jednou zo silných stránok Šávoľa.

Blízkosť mesta a hraníc je užitočná pre prístup k slovenským a maďarským obciam a pre možnú kooperáciu. Ľudia, najmä maďari žijúci v blízkosti slovenskej hranice, chodia na trh do Maďarska, kde si môžu kúpiť čerstvú zeleninu a ovocie, pretože tam je najväčší výber v okolí. Mestá zase poskytujú viac pracovných miest a služieb pre ľudí žijúcich v meste a jeho okolí.

Toto sú hlavné pozitívne vlastnosti, ktoré sú pre obec dostupné a uľahčujú život dedinčanom. Vidiecky životný štýl má svoje pozitíva a negatíva. Okrem lacnejších cien nehnuteľností môže človek žiť v pokojnejšom prostredí, kde môže byť bez obmedzenia vonku, pracovať a relaxovať vo vlastnom dvore bez rušenia. Mnoho ľudí sa sťahuje do malej vidieckej dediny len preto, že si tam môžu dlhodobo zvyknúť na ticho, a to je v dnešnom uponáhľanom svete skutočne veľká hodnota a bude ňou aj v nadchádzajúcich rokoch.

Počas mojho prieskumu sa tiež značne rozmnožili negatívne poznámky o obci. Tieto výrazne ovplyvňujú život mladých ľudí a mnohí emigrujú

Kvôli nedostatku finančných zdrojov sa obec nedokáže jednotne rozvíjať s prosperujúcejšou obcou. Preto mladí ľudia cestujú buď do inej dediny, alebo do aglomerácie a jej okolia, kde môžu začať nový život. Tento proces sa žiaľ, v súčasnej situácii dá zastaviť len minimálne. Zníženie odchodu je možné len vtedy, ak by obec zázrakom náhle dostala veľké sumy a začala by realizovať investície.

Ďalším negatívom, ktoré sa týka obce a jej bezprostredného okolia, je nekonkurencieschopný príjem. Ceny rok čo rok rastú a mladí ľudia neprijímajú práce, radšej odchádzajú pracovať do zahraničia, kde zarobia až trikrát viac. Pracoviská môžu kvôli tomu v blízkej budúcnosti trpieť nedostatkom pracovnej sily, ktorý len ťažko alebo vôbec nebudú vedieť nahradiť.

Napokon tretím najväčším problémom je nárast prípadov narušania ticha v posledných rokoch, kvôli čomu sa obyvatelia okolia nemôžu cítiť v bezpečí v danom okamihu. Žiaľ, stalo sa, že bolo potrebné konflikt ukončiť policajným zásahom, pretože vášne neochabli.

Tieto tri veci spoločne vytvárajú negatívny obraz pre tunajších aj nových obyvateľov a z dlhodobého hľadiska je zotrvanie spochybniteľné. Celkovo sa dá o obci povedať, že má schopnosti, predpoklady a aj ľudí, ktorý by mohli prispieť k zabezpečeniu rozvoja a bezpečnosti obce. Ak však nie je nikto, kto by rozvojové hnutie začal a koordinoval, obec sa nepohne dopredu a je vystavená riziku degradácie. Bola by to premrhaná príležitosť, ak by obec nezačala pracovať s tým, čo má. Problém je v tom, že takto nie je len Šávoľ, ale aj stovky iných obcí, ktoré nedostávajú zdroje, a neprídu s takým rozvojovým plánom, ktorý by mohol všetko zmeniť.

Pretože ak k zmene nedôjde, niekdajšie hodnoty sa definitívne stratia, komunitný dom, ktorý kedysi hučala hudbou spred desaťročí, navždy stíchne, futbalové ihrisko, ktoré znalo detským hlasom, zaraste trávou, ľudia sa nebudú zdravieť a nebudú sa už viac stretávať, a vtedy nastane bod, keď obec utrpí fatálnu porážku.

Irodalomjegyzék

- Bálint, D., 2021. *Digitális ökoszisztémák - A megosztáson alapuló gazdaság definíciójának egy lehetséges megközelítése*, Pécs: Tér és Társadalom.
- Barta, B., 2019. Az alternatív gazdasági modellek jelentősége környezetpolitikai szempontból. *Iustum Aequum Salutare*, 15(4), pp. 167-180.
- Dr. Káposzta, J. N. H., 2013. Vidékfejlesztés és a környezetipar kapcsolatrendszere az endogén fejlődésben. *AgEcon Search*, 1.(1.), p. 72..
- Dr. Lipcsei, J., 2024. *Nem mezőgazdasági tevékenységek diverzifikációja – vidéki turizmus fejlesztése*, Gödöllő: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem.
- Dr. Patkós, C., 2016. *Vidékfejlesztési Program 2014-2020 - különös tekintettel a LEADER megközelítésre*, Eger: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem.
- Dr. Patkós, K. E., 2014. *LEADER akciócsoportok intézményesülése Európában és Magyarországon*, Miskolc, Lilafüred: Magyar Földrajzi Konferencia.
- Eva, H., 2016. Udržateľný cestovný ruch ako šanca pre rozvoj regiónov a zamestnanosti. *Zarządzanie. Teoria i Praktyka*, p. 32..
- Faragó, T., K. A., C. P., C. P., F. I., M. C., S. G. 2004. *Globális környezeti problémák és a riói megállapodások végrehajtásának kezdete*, Budapest, Debrecen: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium, Debreceni Egyetem.
- Felländer, C. I. R. T., 2015. *Sharing economy - Embracing change with caution*, Stockholm: Entreprenörskapsforum.
- Finta, I., 2019. *A magyar vidékfejlesztés sikereinek, kudarcainak speciális tényezői*, Kecskemét: ismeretlen szerző
- Finta, I., 2022. A vidékfejlesztés megítélése az európai és a magyar fejlesztéspolitikában. In: N. N. J. P. K. Ilona, szerk. *Regionalizmus: Az elmélettől a gyakorlatig*. Finta István: Publikon Kiadó, pp. 209-224.
- G.Fekete, É., 2013. *Integrált vidékfejlesztés*, Miskolc: ismeretlen szerző
- Gonda, R. Z. S. P., 2016. *Az ökoturizmus fejlesztési lehetőségei és irányai a Dél-Dunántúli ökoturisztikai klaszter eredményei tükrében*, Orfű: CampInvest Kft..
- Hajdú, Z., 2016. *Történeti földrajzi közlemények*, Nyíregyháza: Nyíregyházi Egyetem Turizmus és Földrajztudományi Intézete, MTA Társadalomföldrajzi Tudományos Bizottság, Történeti Földrajzi Albizottsága.
- Hoffmann, R. H. -. N., 2018. *The Leader Programme as an Impulse for New Projects in Rural Areas*. 37.évfolyam 2.szám szerk. Poland: Sciendo.
- Ivanová, J. M., 2011. Cestná infraštruktúra ako faktor regionálneho rozvoja SR. *Auspicia*, pp. 36-37.

- Kuczman, G., 2014. *Přístupy k trvalodržetelnému rozvoju slovenského vidieka z pohľadu krajinnej architektúry*, Žilina: Strix.
- Mészáros, Z., 2013. Községi gazdaságfejlesztés a gyakorlatban. In: K. János, szerk. *Acta Medicinae et Sociologica*. 4 szerk. Debrecen: Debreceni Orvostudományi Egyetem, p. 95.
- Mihály, D. K., 1939. A magyar falu élete. In: H. Bálint, szerk. *Mai magyarságunk életrajza*. Székesfehérvár: Csitári G. Jenő könyvnyomdája, pp. 46-59.
- Muhi, B., 2013. *A vidékfejlesztés és a vidéki turizmus összefüggései*, hely nélk.: ismeretlen szerző
- Nagy, D., 2016. *A turizmus vidékfejlesztési hatásai a magyarországi Alsó-Duna völgyben*, Orfű: CampInvest Kft.
- Németh, K., 2021. *A körforgásos gazdaság alapjai*, Veszprém: Pannon Egyetemi Kiadó.
- Pál, R., 1983. *A falu szociálista átalakulásának folyamata*. Kecskemét: Kossuth könyvkiadó.
- Rákóczi, A., 2024. *Pályázatírás*, Gödöllő: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem.
- Sarudi, C., 2004. *Vidékefejlesztési intézkedések, támogatások és kilátások az Európai Unió bővítése után*. Pécs: Tér és Társadalom.
- Takács, I., 2022. *Egy régi idea új köntösben - gondolatok a megosztáson alapuló gazdaság gyakorlati tapasztalatairól Magyarországon*, Sopron: Soproni Egyetem Kiadó.
- Verhás, L. T.-. V. B., 2020. *Az ökotudatos falufejlesztések sikertényezői és adaptálható elemei*, hely nélk.: Köz-Gazdaság.

Mellékletek

NYILATKOZAT

Alulírott Fajd Ákos, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, valamint a Selye János Egyetem Gazdaságtudományi és Informatikai Kar által meghirdetett Vidékfejlesztés közös képzés nappali tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Szakdolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön MATE honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve a MATE központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen / nem*

Kelt: 2025.10.30.

Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Szakdolgozatot záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen / nem*

Kelt: 2025.10.30.

Belső konzulens

1.sz. melléklet: eredetiség és szellemi tulajdonkezelési nyilatkozat
NYILATKOZAT

**a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és
eredetiségéről**

A hallgató neve: Fajd Ákos
A Hallgató Neptun kódja: P96SXJ
A dolgozat címe: Füleksávoly fejlesztési tervének vizsgálata
A megjelenés éve: 2025
A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemitulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt:2025.10.30.

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

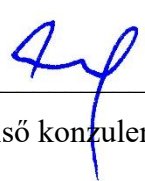
NYILATKOZAT

Fajd Ákos (név) (hallgató Neptun azonosítója: P96SXJ) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót³ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom⁴.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem⁵

Kelt: 2025.10.30.

belső konzulens

³ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

⁴ A megfelelő aláhúzendő.

⁵ A megfelelő aláhúzendő.

2.sz.melléklet: hallgató nyilatkozata mesterséges intelligencia alkalmazásáról

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Fajd Ákos
Neptun-kódja:	P96SXJ
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb:
Tantárgy neve/kódja*:	
A munka címe:	Füleksávoly fejlesztési tervének vizsgálata

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

☐ A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

☒ B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, tölts ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrektúra, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
Az MI felhasználása több esetben nyelvi korrektúra miatt történt meg, hogy a szöveg jobban értelmezhető legyen	ChatGPT 1.2025.294(16)	

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka **mellékletében való csatolása szükséges.**)

A felhasználás célja	Alkalmazott eszköz verziója, elérhetősége	MI-neve,	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet bejegyzésének sorszáma

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....

.....

.....

.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: Füleksávolly, 2025.10.30.

.....

Hallgató aláírása

.....

Konzulens/Témavezető aláírása